

Skýrsla félagsmálaráðuneytisins

um 30. þing Alþjóðavinnuálastofnunarinnar í Genf 1947.

I. Inngangur.

30. þing Alþjóðavinnuálastofnunarinnar var haldið í Genf í Sviss 19. júní til 11. júlí 1947, og fór það fram í hinni glæsilegu höll, sem byggð var fyrir Þjóðabandalagið á sínum tíma, en er nú í eigu Sameinuðu þjóðanna.

Þing þetta var óvenjulega fjölsótt. Mættir voru fulltrúar frá 48 ríkjum, þar af sendu 40 ríki fullskipaðar sendinefndir. Alls sátu þingið 482 fulltrúar og ráðunautar. Félags- og verkamálaráðherrar frá 7 ríkjum sátu þetta þing að meira eða minna leyti. Einnig voru fulltrúar frá öðrum alþjóðasamtökum.

Af Íslands hálfu sóttu þingið fjórir fulltrúar, eins og fyrir er mælt í stjórnarskrá stofnunarinnar.

Stjórnarfulltrúar voru Finnur Jónsson fyrrverandi ráðherra og Jónas Guðmundsson skrifstofustjóri í félagsmálaráðuneytinu. Fulltrúi vinnuveitenda var Benedikt Gröndal stjórnarmeðlimur Vinnuveitendafélags Íslands, og fulltrúi verkamanna var Björn Bjarnason ritari Alþýðusambands Íslands.

Dagskrá þingsins var á þessa leið:

1. Skýrsla forstjórans.
2. Fjárhagsmál.
3. Lágmarkskröfur um félagsmálapólitík í ósjálfstæðum landsvæðum (síðari umræða).
4. Skipulagning vinnueftirlits í iðnaði og verzlun (ein umræða).
5. Vinnumiðlunarstofnanir (fyrri umræða).
6. Skýrslur um framkvæmdir á samþykktum (22. gr. stjórnarskrárinnar).
7. Félagafrelsi og sambandið milli vinnuveitenda og verkamanna.

II. Þingsetning o. fl.

Þingið var sett af forseta stjórnarinnar, Sir Guildhaume Myrddin-Evans. Hann hóf setningarræðu sína með því að minnast tveggja fulltrúa frá Argentínu, er fórust í flugslysi á leið til þings. Vottaði hann argentínsku sendinefndinni og ríkisstjórninni samúð þingsins vegna þessa sorglega atburðar.

Þá gerði forselinn grein fyrir starfsemi stofnunarinnar á liðnu starfsári og minntist þess sérstaklega, að þetta væri fyrsta þing stofnunarinnar í Genf síðan 1939.

Að lokinni setningarræðu stjórnarforsetans bar argentínski stjórnarfulltrúinn fram þakkir fyrir auðsýnda samúð vegna fráfalls hinna tveggja argentínsku fulltrúa.

Þessu næst fór fram kosning forseta þingsins. Eftir tillögu franska stjórnarfulltrúans, sem studd var af formælendum vinnuveitenda og verkamanna, var Carl Joachim Hambro fyrrverandi forseti norska Stórþingsins kjörinn forseti. Varforsetar voru kjörnir C. R. Desmarás frá Argentínu fyrir stjórnarfulltrúana, Sir John Forbes Watson frá Bretlandi fyrir vinnuveitendur og Robert Watt frá Bandaríkjunum úr hópi verkamanna.

Næsta stafr þingsins var kosning dagskrárnefndar (Selection Committee). Hana skipuðu 32 fulltrúar, 16 stjórnarfulltrúar og 8 frá hvorum vinnuveitendum og verkamönnum.

Samkvæmt þingsköpum og tillögum dagskrárnefndar voru eftirtaldar nefndir skipaðar til að fjalla um hin ýmsu dagskrármál:

1. Nefnd til að fjalla um félagsmálapólitik í ósjálfstæðum landsvæðum (3. dagskrármál), skipuð 36 fulltrúum.
2. Nefnd til að fjalla um vinnueftirlit (4. dagskrármál), skipuð 60 fulltrúum.
3. Nefnd til að fjalla um vinnumiðlunarstofnanir (5. dagskrármál), 60 fulltrúar.
4. Nefnd til að rannsaka framkvæmdir á samþykktum (6. dagskrármál), 32. fulltrúar.
5. Nefnd til að fjalla um félagafrelsi (7. dagskrármál), 88 fulltrúar.
6. Fjármálanefnd.
7. Kjörbréfanefnd, 3 fulltrúar.
8. Þingskapanefnd, 24 fulltrúar.
9. Ályktanefnd, 24 fulltrúar.

Nefndirnar nr. 1, 2, 3, 4, 5 og 8 voru þannig skipaðar, að hlutföllin milli fulltrúa ríkisstjórna, vinnuveitenda og verkamanna voru 2:1:1. Fjármálanefndin er skipuð einum fulltrúa frá hverri ríkisstjórn, sem fulltrúa á á þinginu. Kjörbréfanefndina skipa 3 menn sinn frá hverjum flokki, og ályktanefnd skipa 8 menn úr hverjum flokki.

Þátttaka íslensku fulltrúanna í nefndum var sem hér segir:

Finnur Jónsson átti sæti í nefndinni, sem fjallaði um félagafrelsi, og var Jónas Guðmundsson varamaður hans þar. Jónas Guðmundsson átti enn fremur sæti í fjármálanefndinni. Björn Bjarnason átti sæti í nefndinni, sem fjallaði um vinnumiðlunarstofnanir.

Samkvæmt ákvæðum stjórnarskrár stofnunarinnar skal þingið rannsaka skilríki fulltrúa og ráðunauta þeirra, og getur það með $\frac{2}{3}$ atkvæða viðstaddra fulltrúa varnað þeim fulltrúum og ráðunautum þingsetu, sem það telur, að ekki hafi verið tilnefndir í samræmi við ákvæði stjórnarskrárinnar, en þar er svo fyrir mælt, að fulltrúar þeir og ráðunautar, sem ekki eru fyrirsvarsmenn ríkisstjórna, skulu tilnefndir í samráði við aðalsamtök verkamanna og vinnuveitenda í viðkomandi landi. Ákvæði þetta leiðir ávallt til mótmæla frá stéttarsamtökum gegn tilnefningu fleiri eða færri fulltrúa. Málum þessum er jafnan vísað til kjörbréfanefndar, sem síðan leggur tilögur sínar fyrir þingfund.

Að þessu sinni komu fram mótmæli gegn tilnefningu verkamannafulltrúanna frá Argentínu, Chile, Grikklandi, Indlandi og Uruguay. Mótmæli þessi komu frá verkalýðssamböndum, sem löldu sig aðalsamtök verkamanna í viðkomandi löndum í merkingu stjórnarskrár Alþjóðavinnunálastofnunarinnar. Einnig bárust kjörbréfanefndinni athugasemdir um aðstæður verkalýðssamtakanna í Kína, Colombíu og Iran.

Þingið féllst ekki á réttmæti neinna þessara mótmæla og meinaði því engum viðkomandi fulltrúa þingsetu. Við umræðurnar um þetta mál kom greinilega í ljós, að þingið leit svo á, að til þess að meina fulltrúa þingsetu yrðu að liggja fyrir óyggjandi sannanir fyrir því, að útnefning þeirra hefði ekki farið fram í samræmi við ákvæði stjórnarskrárinnar, en jafnframt lagði þingið mikla áherzlu á það, að ríkisstjórnir gættu þess að fara eftir ákvæðum stjórnarskrárinnar við tilnefningu fulltrúa.

Á þessu þingi gerðist Austurríki að nýju fullgildur meðlimur stofnunarinnar, eftir að fulltrúar þess höfðu gengið formlega undir skuldbindingar stjórnarskrárinnar og endurupplaka þess hafði verið einróma samþykkt á þingfundi.

Aðalforstjórinn tilkynnti þinginu, að Philipseyjalýðveldið og El Salvador hefðu látið í ljós ákvörðun sína um að gerast aðilar að stofnuninni, og átti síðarnefnda ríkið áheyrnarfulltrúa á þinginu.

Þá skýrði forstjórinn og frá því, að stjórn Júgóslavíu hefði tilkynnt úrsögn sína úr stofnuninni. Í svari sínu við þessari tilkynningu júgóslavnesku stjórnarinnar hafði forstjórinn tekið fram, að Alþjóðavinnunálastofnunin hefði ávallt óskað þess, að sem flest ríki ættu aðild að henni, og jafnan hefði hún fagnað samvinnu við hvaða

aðildarríki sem væri og hvert svo sem fjármála- eða félagsmálakerfi þess væri. Hann lét og í ljós von um, að nánari alhugun á þeim tálmunum, sem júgóslavneska stjórnin teldi vera í vegi fyrir aðild sinni að Alþjóðavinnuástandastofnuninni, færi fram og að hver sá misskilningur, sem þessir erfiðleikar gætu byggzt á, yrði leiðréttur áður en úrsagnarfræsturinn, sem er tvö ár, væri liðinn.

III. Einstök þingmál.

1. Skýrsla forstjórans.

Umræðurnar um skýrslu forstjórans voru meiri en verið hafði á nokkru fyrra þingi stofnunarinnar, og tóku 93 fulltrúar þátt í þeim. Ræðumennirnir skiptust þannig, að af hálfu stjórnarfulltrúa töluðu 45, þ. á m. 11 ráðherrar, 21 úr hópi vinnuveitenda, 25 frá verkamönnum og tveir fulltrúar Sameinuðu Þjóðanna.

Eins og að líkum lætur, komu ræðumenn víða við og var drepíð á margt. Eins og tíðkæzt hefur lengi á þessum þingum, gerðu margir fulltrúanna grein fyrir ástandinu á sviði verkalýðs- og félagsmála í heimalöndum sínum, nýjum og fyrirhuguðum lögum, framkvæmdum á ákvæðum samþykktu Alþjóðavinnuástandastofnunarinnar svo og um þróun verkalýðssamtakanna. Einnig var mikið rætt um uppbygginguna eftir stríðið í þeim löndum, sem hafa orðið fyrir tjóni af völdum þess.

Margir ræðumanna fjölluðu um fjárhagsleg vandamál. Í því sambandi var mjög rætt um nauðsyn á aukinni framleiðslu, en henni yrði að fylgja bætt dreifing framleiðsluvaranna, atvinna fyrir alla og stöðugt batnandi lífsafkoma, því að ella leiddi hún af sér offramleiðslu og fjármálakreppu.

Hjá nokkrum ræðumönnum komu fram tilmæli til stofnunarinnar um að láta mál landbúnaðarverkamanna meira til sín taka, enda virtust lönd, sem aðallega væru landbúnaðarlönd, verða algerlega útundan í starfsemi stofnunarinnar. Því var þess vegna fagnað, að halda átti sérstakt þing fyrir þessi lönd og að nú er búið að koma á fót að nýju fastri landbúnaðarnefnd innan stofnunarinnar.

Að því er snertir fólksflutninga milli landa var athygli vakin á þeim möguleika að flytja heimilisláust fólk í stórum stíl á vegum félagssamtaka, sem tryggðu þeim fullkomlega tækifæri til að skapa sér góð lífsskilyrði í hinum nýju heimkyllum þess. Lagt var til, að þar til hæf stofnun safnaði nauðsynlegum upplýsingum um þessi mál með þessa starfsemi fyrir augum, og ætti það að vera til hagsbóta bæði fyrir viðkomandi ríkisstjórnir og væntanlega út- og innflytjendur.

Ýmsar athugasemdir voru gerðar við beina starfsemi stofnunarinnar, og má segja, að hún hlýti bæði lof og last. Rætt var um ókost þess, að starfsliði stofnunarinnar væri skipt í tvo staði, þ. e. Montreal í Canada og Genf í Sviss, og var lögð áhersla á það, að þær deildir, sem enn væru eftir í Montreal, yrðu fluttar til Genf. Á hinn bóginn kom fram mikil ánægja yfir þeirri venju að halda þing stofnunarinnar í mismunandi löndum. Einn ræðumanna lét í þessu sambandi orð falla á þá leið, að fjölpjódleg stofnun sem þessi mætti ekki grafa sig niður á einhverjum eftirlætisstað, heldur ætti hún sífellt að leitast við að styrkja tengsl sín við alla hluta heims. Margir ræðumanna viku að nauðsyn þess að sjá stofnuninni fyrir nægilegu fjármagni, því að vegna skorts á því væri starfsemi hennar enn þá að mestu ókunn almenningsi í mörgum löndum og án þess væri hún ekki fær um að inna af höndum þau margvíslegu verkefni, sem henni væru falin. Þá var vikið að aðilafjölda stofnunarinnar. Mikil ánægja kom fram yfir því, að Austurríki bættist nú að nýju í tölu aðildarríkjanna. Jafnframt var látin í ljós von um það, að önnur ríki færu að dæmi þess, og átti það einnig við þau ríki, sem telja verður bera ábyrgð á hörmungum síðustu heimsstyrjaldar.

Að lokum var almennt viðurkennd nauðsyn á sem nánustu samstarfi við Sameinuðu Þjóðirnar og hinar ýmsu deildir þeirra. Fulltrúar Sameinuðu Þjóðanna létu í ljós ósk um, að þetta samstarf ykist, og trú sína á, að það mundi verða raunhæft og árangursríkt.

Aðalforstjórinn hóf svarræðu sína með því að benda á, að þing þetta sýndi, að trúin á þann þátt, sem fjölþjóðlegar stofnanir yrðu að eiga í lausn vandamála heimsins, væri sterkari nú en nokkru sinni fyrir. Það væri táknrænt, að þrátt fyrir alla erfiðleika væri þetta þing hið fjölsóttasta í sögu stofnunarinnar.

Hann féllst á réttmæti ummæla þeirra fulltrúa, sem óskuðu eftir ýtarlegri greinargerðum um þær stórfelldu breytingar, sem orðið hefðu á sviði félags- og fjárhagsmálefna í ýmsum löndum Evrópu. Skýrði hann og frá því, að menn hefðu verið sendir til ýmissa Evrópulanda til þess að kynna sér þessi mál, og mætti því vænta ýtarlegri upplýsinga í framtíðinni.

Forstjórinn viðurkenndi, að stofnunin yrði að láta mál landbúnaðarverkamanna meira til sín taka og upplýsti, að í samningi milli Alþjóðavinnuálagstofnunarinnar og Matvæla- og akuryrkjustofnunarinnar (FAO) væri kveðið svo á, að þessar tvær stofnanir skyldu skipa sameiginlega nefnd til þess að vinna að þessu máli.

Um þær tillögur, sem fram voru bornar um flutninga fólks á milli landa, sagði forstjórinn, að þær sýndu, að tími væri kominn til frekari aðgerða í því máli og reyndar mætti líta svo á, sem lagt hafi verið til, að Alþjóðavinnuálagstofnunin setti upp nokkurs konar alþjóðlega vinnumiðlunarskrifstofu.

Formælendum hins frjálsa framtaks benti forstjórinn á, að félagsafrelsi eins og það hefði verið skilgreint af stofnuninni og Mannréttindastofnun Fjárhags- og félagsmálaráðsins væri nægilega viðtækt til þess að vernda frjálst framtak. Auk þess væri ekki skynsamlegt af stofnuninni að reyna að hafa áhrif á ríkisstjórnir aðildarríkja sinna í þá átt, að þær breyttu grundvallarreglum í þjóðarbúskap sínum.

Hinum mörgu ræðumönnum, sem lagt höfðu áherzlu á það, að koma skyldi öllu starfsfólki stofnunarinnar fyrir á einum og sama stað, svaraði forstjórinn því, að það væri á færi þingsins sjálfs að ákveða aðsetursstað stofnunarinnar, en í raun og veru væri staðsetning starfsliðsins framkvæmdaratriði. Hann kvað það höfuðnaðsyn fyrir stofnunina að hafa sem nánasta samvinnu við Fjárhags- og félagsmálaráðið, en enn þá væri ekki ákveðið, hvar það hefði aðsetur. Allt sem hægt væri að segja á þessu stigi væri það, að starfsliði stofnunarinnar mundi komið fyrir þar, sem hægst væri fyrir það að vinna að málefnum stofnunarinnar, en hver sá staður ætti að vera, væri ótímabært að ákveða nú.

Að því er snertir samband stofnunarinnar við Sameinuðu þjóðirnar kvað hann hafa gætt nokkurs misskilnings. Hún væri ekki undir þær sett eða háð þeim að neinu leyti.

Alþjóðavinnuálagstofnunin væri eina alþjóðastofnunin, sem gerði verkamönnum og alvinnurekendum jafnhátt undir höfði og ríkisstjórnnum. Ef um það væri að ræða, að hún væri undir yfirstjórn stofnunar, sem ríkisstjórnir einar stæðu að, væru verkamenn sviptir þessum rétti, sem þeir öðluðust 1919 og hafa enn samkvæmt stjórnarskrá Alþjóðavinnuálagstofnunarinnar. Það mundi í rauninni þýða endalok stofnunarinnar, því að verkamenn mundu vera alls ófúsir til að eiga þar stöðu sem tillögumenn einungis.

Hann féllst á réttmæli þess, að varhugavert væri að þakka Alþjóðavinnuálagstofnuninni allar þær félagslegu framfarir, sem orðið hafa síðan hún komst á fót. Hins vegar hefði hún styrkt samtök verkalýðsins víða um heim, og í því sambandi minntist hann á sambandið við Alþjóðasamband verkalýðsfélaganna (W. F. T. U.).

Í lok ræðu sinnar véc forstjórinn að nauðsyn aukinnar alþjóðlegrar samvinnu, sem hann kvað framtíð þjóðanna byggjast á, og hvatti hann til aukins samstarfs við Sameinuðu þjóðirnar.

2. Fjárhagsmál.

Eins og að framan getur, fjallaði nefnd skipuð einum fulltrúa frá hverri ríkisstjórn, sem fulltrúa átti á þinginu, um fjárhagsmál stofnunarinnar. Á fyrsta fundi hennar talaði forstjórinn og gerði almenna grein fyrir fjármálum stofnunarinnar, og taldi hann þeim nú betur komið en nokkru sinni fyrir í sögu hennar. Forstjórinn skýrði og frá því, að samningagerðum þeim, sem staðið hefðu yfir milli stofnunar-

innar og skilanefndar Þjóðabandalagsins, væri nú farsælega lokið, og þakkaði hann nefndinni og sér í lagi formanni hennar, Hambro, fyrir þá tillitssemi, sem Alþjóðavinnuáætlunastofnuninni hefði verið sýnd í þessu sambandi.

Þá vék forstjórinn að fjárhagsáætluninni fyrir næsta ár, og benti hann sérstaklega á það, að gjaldeiningum (units) hefði fjölgað úr 690 upp í 784 fyrir árið 1948, en afleiðing þess væri sú, að endað þótt fjárhagsáætlunin fyrir 1948 sýndi 15.13% hækkun frá undanfarandi ári, þá hefði hver eining ekki hækkað nema um 3,8%.

Að lokum vék forstjórinn að því, að árin 1946 og 1947 hefði stofnunin orðið fyrir óvæntum höppum, þar sem hefðu verið greiðslur skilanefndarinnar á ógreiddum eldri tillögum. Slíkra happa væri ekki að vænta í framtíðinni, og mundi því árið 1948 hafa í för með sér þyngri fjárhagslegar byrðar fyrir aðildarríki stofnunarinnar. Auk þessa væri framkvæmdasjóðurinn, sem nú næmi 3.75 milljónum svissneskra franka, alls ónógur stofnuninni, og nú hefði stjórnin því lagt til, að hann yrði hækkaður upp í 7 milljónir svissneskra franka.

Formaður stjórnarinnar skýrði frá því, að tillögur stjórnarinnar hefðu verið ræddar og rannsakadar nákvæmlega á fundum hennar, og þó að skiptar skoðanir hefðu verið um ýmsar greinar þeirra í fyrstu, þá hefðu þær að lokum verið samþykktar einróma af stjórninni.

Þessu næst fóru fram almennar umræður, sem margir fulltrúanna tóku þátt í, og allir voru þeir á einu máli um það, að sjá bæri stofnuninni fyrir nauðsynlegu fjármagni til starfsemi hennar, en leggja bæri áherzlu á það, að sem bestur árangur næðist fyrir það fé, sem eytt væri.

Að þessum umræðum loknum samþykkti nefndin fjárhagsáætlunina eins og hún kom frá stjórninni og vísaði henni til þingsins með tilmælum um, að hún yrði samþykkt óbreytt, og var það gert einróma.

Upphæð fjárhagsáætlunarinnar nam 19 042 983 svissneskum frönkum, eða 4 449 295 bandarískum dollurum.

Við umræðurnar um fjárhagsáætlunina vakti Sir John Forbes Watson atvinnurekendafulltrúi frá Bretlandi athygli á því, að næstum öll hækkun á fjárhagsáætluninni slafaði af hækkuðum vinnulaunum. Þessi laun, sagði hann, væru undanþegin tekjuskatti, og mælli hann með því, að starfsfólk stofnunarinnar yrði látið greiða tekjuskatt, ekki til þess að skerða laun þess, heldur til þess að minna það á skyldur sínar sem þjóðfélagsborgarar. Hann kvaðst gera þessa athugasemd vegna þess, að hann teldi þetta nauðsynlegt fyrir velferð stofnunarinnar.

3. Lágmarkskröfur um félagsmálapólitik í ósjálfstæðum landsvæðum.

Þetta mál hafði verið rætt á fyrri þingum stofnunarinnar, og nú voru á þessu þingi gerðar um það þessar samþykktir:

1. Samþykkt nr. 82 um félagsmálapólitik í ósjálfstæðum landsvæðum.
2. Samþykkt nr. 83 um að beita lágmarksákvæðum um vinnuskilyrði í ósjálfstæðum landsvæðum.
3. Samþykkt nr. 84 um félagarétt og sættir í vinnudeilum í ósjálfstæðum landsvæðum.
4. Samþykkt nr. 85 um vinnueftirlit í ósjálfstæðum landsvæðum.
5. Samþykkt nr. 86 um hámarks lengd ráðningartíma innfæddra verkamanna.

Engin samþykkt þessara snertir málefni, er Ísland varða beinlínis, svo að þeirra verður ekki gætið nánar hér, en þær eru prentaðar hér með í íslenskri þýðingu sem fylgiskjal.

4. Skipulagning vinnueftirlitsins í iðnaði og verzlun.

Mál þetta hefði verið sett á dagskrá þings þess, sem halda átti árið 1940, en aldrei var haldið vegna síðustu heimsstyrjaldar. Það hafði því þá verið rannsakað og undirbúið til meðferðar á þinginu, og var nú tekið til þar, sem áður varð frá að hverfa.

Á þinginu var afgreidd samþykkt um vinnueftirlit í iðnaði og verzlun, álit-

gerð um vinnueftirlit, álitserð um vinnueftirlit í náma- og flutningafyrirtækjum og enn fremur ályktun varðandi verksvið vinnueftirlitsins.

Meginákvæði samþykktarinnar eru í tveimur hlutum, og fjallar annar um iðnað, en hinn um verzlun. Enda þótt svo væri litið á, að sameiginleg samþykkt fyrir iðnað og verzlun mundi ekki ná eins mikilli útbreiðslu, þá var talið, að ef sín samþykktin væri gerð fyrir hvora grein, þá hefði það í för með sér augljósa ókosti, þar sem skilja mætti það á þann veg, að ríkisstjórnir væru hvattar til að koma á mismunandi eftirlitskerfum fyrir hvora grein. Þingið ákvað því, að samþykktin skyldi kveða á um sömu reglur fyrir iðnað og verzlun, að svo miklu leyti sem það er mögulegt, en hins vegar er ríkisstjórnnum, sem fullgilda samþykktina, heimilað að undanskilja kaflann um eftirlit í verzlun. Þetta gildir ekki um þann kafla, sem um iðnað fjallar.

Samþykktin tekur til vinnustöðva, þar sem eftirlitsmenn geta beitt lagaákvæðum um vinnuskilyrði. Ákveðið er, að vinnueftirlitið skuli vera undir yfirstjórn einnar miðstjórnar og að því sé ætlað að tryggja framkvæmd gildandi ákvæða um vinnutíma, laun, öryggi, heilbrigði og velferð starfsmanna, svo og um vinnu barna og unglinga. Þá skal það veita atvinnurekendum og verkamönnum tæknilegar upplýsingar og ráðleggingar varðandi framkvæmd ákvæðanna. Enn fremur skal það vekja athygli hlutaðeigandi yfirvalda á ágöllum eða misbeitingum, sem gildandi ákvæði ná ekki til. Þá er í samþykktinni kveðið á um stjórn og fyrirkomulag eftirlitsins, hæfniskröfur til eftirlitsmanna, valdsvið þeirra og heimild til skoðunar vinnustöðva, hversu oft skoðanir skuli fram fara svo og um málarekstur út af brotum á ákvæðum þessum. Við lokaákvæðagreiðslu um samþykkt þessa greiddu 134 atkvæði með henni, en enginn á móti.

Álitserð nr. 81 um vinnueftirlit var samþykkt með 135 atkvæðum gegn engu.

Fjallar hún um ýmis atriði, sem hvorki fyrrnefnd samþykkt né álitserð frá 1923 um sama efni fjallar um, en þessi atriði þótti ekki tímabært að ákveða í samþykkt, vegna þess að þróun þeirra væri ekki nægilega langt komið. Álitserð þessi fjallar um það, að rannsaka ætti áætlanir um nýjar byggingar og framleiðsluáferðir fyrir fram til þess að tryggja frá upphafi, að nægilega sé séð fyrir öryggi og heilbrigði starfsfólksins. Einnig er kveðið á um samvinnu eftirlitsyfirvaldanna við atvinnurekendur og verkamenn varðandi ráðstafanir til tryggingar öryggi og heilbrigði. Þá er lagt til, að eigi skyldi fela eftirlitsmönnum sáttasemjara- eða gerðar-dómarastörf í vinnudeilum. Að lokum eru rakin þau atriði, sem greina ætti í upplýsingum þeim, sem birta skal í ársskýrslum eftirlitsins.

Álitserð nr. 82 um vinnueftirlit með náma- og flutningafyrirtækjum fjallar um nauðsyn þess, að sams konar eftirliti og hér að framan greinir sé komið á í þessum atvinnugreinum, en í framangreindri samþykkt um þetta efni er kveðið svo á, að undanþiggja megi ákvæðum hennar að öllu eða nokkru leyli þessar greinar. Var þetta gert af tæknilegum ástæðum, sem hindra það, að almennum ákvæðum um vinnueftirlit sé hægt að heita fullkomlega við námugröft og flutninga. Þingið taldi því æskilegt að gefa út álitserð um þetta efni, og var hún samþykkt með 135 atkvæðum gegn engu.

Að síðustu gerði svo þingið ályktun, er fól í sér áskorun til ríkisstjórna um að láta ákvæði þau, sem vinnueftirlitsmönnum ber að hafa eftirlit með, að farið sé eftir, ná til allra starfsmanna, sem vinna við iðnaðar- eða verzlunarfyrirtæki.

5. Vinnumiðlunarstofnanir.

Um þetta mál hafði verið fjallað þegar á fyrsta þingi Alþjóðavinnuálastofnunarinnar, sem haldið var í Washington árið 1919. Þá var samþykkt ályktun þess efnis, að komið skyldi á opinberum vinnumiðlunarstofnunum undir eftirliti sameiginlegrar miðstjórnar.

Ákveðið var, að á þessu þingi skyldu fara fram undirbúningsumræður um þetta mál með tilliti til breytinga á áður gerðum samþykktum um þetta efni í ljósi þeirrar reynslu, er fengizt hefur síðast liðinn aldarfjórðung.

Að þessu sinni fóru því fram almennar umræður um málið á grundvelli uppkasts að samþykkt, sem skrifstofan hafði gert. Að loknum þessum umræðum var samþykkt, að þetta mál skyldi tekið fyrir aftur á næsta þingi og að þá skyldi einnig í sambandi við það rætt um endurskoðun á samþykktinni frá 1933 um vinnumiðlunarstofnanir, sem taka gjald fyrir störf sín.

6. Skýrslur aðildarríkjanna um framkvæmdir á samþykktum.

Samkvæmt stjórnarskrá Alþjóðavinnumálastofnunarinnar ber hverju aðildarríki hennar að senda Alþjóðavinnumálaskrifstofunni árlega skýrslur um ráðstafanir þær, sem það hefur gert til að framkvæma ákvæði samþykkt, sem það er aðili að. Er þetta gert til þess að hafa eftirlit með því, að aðildarríki bregðist ekki skyldum, sem það hefur undirgengizt með því að fullgilda samþykktir, svo og til að fylgjast með þróun þessara mála í hinum ýmsu löndum.

Nú er einnig svo kveðið á í stjórnarskránni, að ríkisstjórnir skuli jafnan senda atvinnurekenda- og verkamannasamböndunum í landi sínu afrit af skýrslum þeim, sem þær senda Alþjóðavinnumálaskrifstofunni, og geta þau þá gert sínar athugasemdir, ef þeim þykir hallað réttu máli.

Skýrslur þessar sæta jafnan nákvæmum rannsóknum. Fyrst vinnur skrifstofan úr þeim og leggur þær síðan fyrir sérstaka nefnd sérfræðinga, sem rannsakar þær, og er álit hennar lagt fyrir þingið ár hvert sem fylgirit með skýrslu forstjórans um þetta mál. Á hverju þingi fjallar sérstök nefnd um skýrslurnar, og kallar hún þá stundum einstaka fulltrúa á sinn fund til að standa fyrir máli sinna ríkisstjórna, ef þær þykja hafa gefið ófullnægjandi skýrslur eða látið farast fyrir að senda þær. Nefnd þessi leggur síðan álit sitt fyrir þingfund, og er það síðasta stig rannsóknarinnar.

Að þessu sinni hafði frestur sá, sem ríkisstjórnirnar hafa til skýrslugjafa sinna, verið óvenju naunur, þar sem einungis liðu 8 mánuðir frá þinginu í Montreal 1946 til þessa þings í Genf. Það má því e. t. v. kenna þessum stutta fresti að nokkru um þær slæmu heimtur, sem voru á skýrslum frá aðildarríkjunum, en af 731 skýrslu, sem senda bar, vantaði 153. Nefndin harmaði mjög þessa vanrækslu og lagði ríka áherzlu á nauðsyn þess, að skýrslur þessar bærust í tæka tíð, svo að þær gætu verið nægilega undirbúnar fyrir þing. Áherzla var lögð á mikilvægi sérfræðinganeftdarinnar, sem rannsakar skýrslur þessar, og hvatt til þess, að henni væru veitt betri skilyrði til þessa starfs síns.

Greinargerð og álit nefndarinnar voru einróma samþykkt á þingfundi.

7. Félagafrelsi og sambandið milli atvinnurekenda og verkamanna.

Alþjóðavinnumálastofnunin tók þetta mál fyrir að ósk Fjárhags- og félagsmálaráðs Sameinuðu þjóðanna. Alþjóðasamband verkamanna (W. F. T. U.) og Ameríska verkalýðssambandið (A. F. L.) höfðu beint þeim tilnefningum til ráðsins, að það tæki til meðferðar, hversu tryggja mætti framkvæmd og þróun réttar verkalýðsfélaganna, og tók ráðið þetta fyrir á fjórða fundi sínum, sem haldinn var snemma árs 1947.

Fjárhags- og félagsmálaráðið ákvað að senda gögn þau, sem því höfðu horizt frá framangreindum samtökum varðandi mál þetta, til Alþjóðavinnumálastofnunarinnar, með ósk um, að það yrði tekið á dagskrá 30. þings hennar. Jafnframt óskaði ráðið þess, að skýrsla um málið yrði send fyrir 5. fund þess, sem halda átti í júlí 1947.

Að framkominni þessari beiðni ákvað stjórnarnefndin, að á dagskrá 30. þings stofnunarinnar skyldi setja umræður um félagafrelsi.

Um þetta mál fjallaði sérstök nefnd, og eftir tillögum hennar samþykkti þingið einróma nokkrar mikilsverðar ályktanir, sem nú skulu raktar að nokkru.

Í fyrsta lagi samþykkti þingið ályktun varðandi félagafrelsi og verndun réttarins til að stofna félög og semja sameiginlega. Eru þar skilgreindar grundvallarreglur þær, sem félagafrelsi verður að byggjast á.

Í ályktun þessari er staðfest, að verkamenn og vinnuveitendur skuli eiga óskertan rétt á að stofna og ganga í félög að eigin vild án undangengins leyfis. Slik félög skuli eiga rétt á því að setja sér lög og starfsreglur og ákveða stefnuskrá sína án afskipta af hálfu opinberra yfirvalda, er takmarki löglega beitingu þessa réttar þeirra. Þá segir enn fremur í ályktuninni, að slik félagsamtök skuli ekki eiga á hættu að verða leyst upp af stjórnarvöldunum og að þeim skuli heimilt að stofna félagasambönd svo og að gerast aðilar að alþjóðlegum samtökum vinnuveitenda og verkamanna.

Í ályktuninni eru sérstök ákvæði um öryggisráðstafanir til tryggingar félaga-frelsínu og sameiginlegum samningum með tilliti til þess, að komið sé í veg fyrir, að atvinnurekendur láti verkamenn gjalda þátttöku sinnar í verkalýðsfélögum eða reyni að koma í veg fyrir stofnun slíkra félaga. Enn fremur er lagt til í ályktuninni, að komið sé á fót sérstökum stofnunum, ef þurfa þykir, til eftirlits með því, að félagafrelsið sé í heiðri haft.

Þingið taldi, að gera bæri hið bráðasta alþjóðasamþykkt um þau atriði, sem framangreind samþykkt fjallar um, og ákvað því, að það yrði tekið fyrir á næsta þingi með tilliti til þess, að um það yrðu gerðar ein eða fleiri samþykktir.

Auk þessa var ákveðið, að á næsta þingi skyldi einnig fara fram fyrri umræða um beitingu réttarins til að stofna félög og semja sameiginlega, sættir og gerðir í vinnudeilum og samvinnu milli opinberra yfirvalda og félagsamtaka vinnuveitenda og verkamanna.

Að lokum samþykkti svo þingað ályktun varðandi alþjóðlegt eftirlitskerfi til verndunar félagafrelsi í samræmi við tillögur frá Alþjóðasambandi verkamanna (W. F. T. U.) og Ameríska verkalýðssambandinu (A. F. L.).

Í ályktun þessari er stjórninni falið að rannsaka mál þetta ýtarlega og gefa skýrslu um niðurstöður þeirrar rannsóknar á þinginu 1948.

Fylgiskjöl.

SAMÞYKKTIR OG ÁLITSGERÐIR ALÞJÓÐAVINNUMÁLAPINGSINS Í GENF 1947.

I. Samþykkt (nr. 81) um vinnueftirlit í iðnaði og verzlun.

Allsherjarþing Alþjóðavinnnumálastofnunarinnar, saman komið til 30. fundar síns í Genf 19. júní 1947 eftir kvaðningu stjórnarnefndar Alþjóðavinnnumálaskrifstofunnar, hefur samþykkt ákveðnar tillögur um fyrirkomulag vinnueftirlits í iðnaði og verzlun, en það var fjórða mál á dagskrá þingsins, og þar sem tillögur þessar skulu gerðar í formi alþjóðasamþykktar, gerir þingið í dag, 11. júlí 1947, svo hljóðandi samþykkt, sem nefna ber Samþykkt frá 1947 um vinnueftirlit:¹)

I. KAFLI

Vinnueftirlit í iðnaði.

1. gr.

Sérhver meðlimur Alþjóðavinnnumálastofnunarinnar, sem samþykkt þessi nær til, skal halda uppi vinnueftirliti á vinnustöðvum fyrir iðnað.

2. gr.

1. Eftirlitið með iðnaðarvinnustöðvum skal ná til allra vinnustöðva, þar sem vinnueftirlitsmenn geta beitt lagaákvæðum um vinnuskilyrði og vernd verkamanna við vinnu

¹) Formálgreinar eftirfarandi samþykktar og álitserða eru í sama stíl og þessi, og verður þeim sleppt hér á eftir. Sama er að segja um lokagreinar og undirskriftir. Þar sem fyrir koma samhljóða greinar í tveimur samþykktum eða fleiri, er þeim sleppt í hinum síðari, en vitnað til samhljóða greina í undanfarinni samþykkt.

2. Með lögum eða reglugerðum má undanþiggja námu- og flutningafyrirtæki, að öllu eða nokkru leyti, framkvæmd þessarar samþykktar.

3. gr.

1. Hlutverk vinnueftirlitsins skal vera:

- a) að tryggja framkvæmd lagafyrirmæla um vinnuskilyrði og vernd verkamanna við vinnu sína, svo sem ákvæði um vinnutíma, vinnulaun, öryggi, heilbrigði og velferð, vinnu barna og unglinga, og önnur skyld atriði, að svo miklu leyti sem slík ákvæði eru framkvæmd af vinnueftirlitsmönnum;
  - b) að láta vinnuveitendum og verkamönnum í té tæknilegar upplýsingar um raunhæfustu aðferðir við framkvæmdir á ákvæðum laganna;
  - c) að vekja athygli hlutaðeigandi yfirvalds á ágöllum eða misbeitingu, sem ríkjandi lagaákvæði ná ekki beint til.
2. Þeim auknu skyldum, sem vinnueftirlitsmönnum kunna að verða á herðar lagðar, má ekki vera þannig háttáð, að þær komi í bága við raunhæfa framkvæmd á aðalskyldustörfum þeirra, né að þær dragi á nokkurn hátt úr valdi því og óhlutdrægni, sem nauðsynlegt er vinnueftirlitsmönnum í samskiptum þeirra við vinnuveitendur og verkamenn.

4. gr.

1. Að svo miklu leyti sem það er samrýmanlegt framkvæmdavenjum aðildarríkis, skal vinnueftirlit sett undir yfirmensjón og stjórn einnar miðstjórnar.
2. Sé um sambandsríki að ræða, getur „miðstjórn“ þýtt annað hvort sambandsstjórn eða miðstjórn einstaks ríkis innan sambandsríkisins.

5. gr.

Hlutaðeigandi yfirvald skal gera nauðsynlegar ráðstafanir til að stuðla að:

- a) virku samstarfi milli eftirlitsþjónustunnar, annarra greina ríkisvaldsins og stofnana hins opinbera og einkastofnana, sem svipuð störf hafa með höndum; og
- b) samvinnu milli embættismanna vinnueftirlitsins, vinnuveitenda og verkamanna eða félaga þeirra.

6. gr.

Starfslið eftirlitsins skal skipað opinberum starfsmönnum, er njóti þeirrar aðstöðu og starfskjara, að þeim sé tryggð varanleg atvinna og að þeir séu óháðir breytingum á ríkisstjórn og óhentugum utanaðkomandi áhrifum.

7. gr.

1. Vinnueftirlitsmenn skulu eingöngu ráðnir með tilliti til starfshæfni þeirra, að teknu tilliti til hverra þeirra skilyrða, sem sett eru í landslögum eða reglugerðum um ráðningu opinberra starfsmanna.
2. Hlutaðeigandi yfirvald skal ákveða, á hvern hátt skuli ákvarða slíka starfshæfni.
3. Vinnueftirlitsmenn skulu nægilega þjálfaðir fyrir skyldustörf sín.

8. gr.

Ráða má bæði karla og konur til vinnueftirlitsstarfa. Þar sem þörf krefur, má fela hvoru kyni sérstök eftirlitsstörf.

9. gr.

Sérhver meðlimur skal gera nauðsynlegar ráðstafanir til tryggingar því, að fyllilega hæfir tekniskir sérfræðingar, þar á meðal sérfræðingar í læknisfræði, verkfræði, rafmagnsfræði og efnafræði, aðstoði við eftirlitið. Aðstoð þessari skal þannig háttáð með tilliti til aðstæðna í hverju landi, að tryggð sé sem best framkvæmd lagaákvæða um heilsuvernd og öryggi verkamanna við vinnu sína og rannsóknir á áhrifum framleiðsluáðferða, efna og vinnuáðferða á heilbrigði og öryggi verkamanna.

10. gr.

Vinnueftirlitsmenn skulu vera nægilega margir til þess, að tryggðar séu raunhæfar framkvæmdir á skyldustörfum eftirlitsins, og skal fjöldi þeirra ákveðinn með hæfilegu tilliti til:

- a) þýðingar þeirra skyldna, sem eftirlitsmenn þurfa að leysa af hendi, og þá einkum:
  - i) fjölda, gerðar, stærðar og legu skoðunarskyldra vinnustöðva,
  - ii) tölu og greinar verkamanna, sem á slíkum vinnustöðvum starfa, og
  - iii) fjölda lagafyrirmæla, sem fullnægja þarf, og viðtæki þeirra;
- b) þeirra tækja sem eftirlitsmönnum eru fengin í hendur;
- c) þeirra aðstæðna, sem skoðunarferðir verða að fara fram við, svo að þær beri árangur.

11. gr.

1. Hlutaðeigandi yfirvald skal gera þær ráðstafanir, sem þörf krefur, til að láta vinnueftirlitsmönnum í té:
  - a) umdæmisskrifstofur þúnar þeim gögnum, sem nauðsynleg eru starfseminni, og aðgengilegar öllum þeim, sem hlut eiga að máli;
  - b) nauðsynlegum flutningum til að inna af hendi störf þeirra, þegar ekki er um hentug opinber farartæki að ræða.
2. Hlutaðeigandi yfirvald skal gera nauðsynlegar ráðstafanir til að endurgreiða vinnueftirlitsmönnum allan ferðakostnað og aukakostnað, sem leiða kann af framkvæmd skyldustarfa þeirra.

12. gr.

1. Vinnueftirlitsmenn, sem hafa í höndum tilhlýðileg embættisbréf, skulu hafa rétt til:
  - a) óhindraðs aðgangs að hvaða eftirlitsskyldum vinnustað, hvenær sem er, að degi eða nóttu, án undanfarandi tilkynningar;
  - b) að koma að degi til inn í hver þau húsakynni, sem þeir hafa gilda ástæðu til að halda, að séu eftirlitsskyld;
  - c) að framkvæma hverjar þær rannsóknir, athuganir eða eftirgrennslanir, sem þeir álíta nauðsynlegar til að fullvissa sig um, að ákvæðum laganna sé til fullnustu hlýtt. Sér í lagi skal þeim heimilt:
    - i) að spyrja atvinnurekanda eða starfsfólk fyrirtækisins, í einrúmi eða í vitna viðurvist, um hvaða atriði sem er varðandi framkvæmd lagaákvæðanna,
    - ii) að krefjast þess, að framvísað sé bókum, skráum eða öðrum skjölum, sem skylt er að færa samkvæmt lögum eða reglugerðum varðandi vinnuþkilyrði, til athugunar á því, að þau séu í samræmi við ákvæði laganna, svo og til að taka afrit af slíkum skjölum eða gera útdrátt úr þeim,
    - iii) að láta selja upp auglýsingar, sem ráð er fyrir gert í lagaákvæðunum,
    - iv) að taka og hafa á burt með sér sýnishorn af eignum og hráefnum, sem notuð eru eða farið er með, til efnarannsóknar, að því tilskildu, að atvinnurekandanum eða fulltrúa hans sé tilkynnt um öll þau sýnishorn eða hráefni, sem tekin eru eða flutt á brott í þessu skyni.
2. Þegar eftirlitsmenn koma í eftirlitsferð, skulu þeir gera vinnuveitanda eða fulltrúa hans aðvart um, að þeir séu komnir, nema þeir áliti, að slík aðvörun geti verið skaðleg fyrir framkvæmd skyldustarfa þeirra.

13. gr.

1. Vinnueftirlitsmenn skulu hafa vald til að gera ráðstafanir með það fyrir augum að bæta úr ágöllum, sem í ljós koma á byggingum, fyrirkomulagi eða vinnuaðferðum, sem þeir hafa gildar ástæður til að álita, að hættulegir geti reynzt heilbrigði eða öryggi verkamanna.

2. Til þess að eftirlitsmenn verði færir um að gera slíkar ráðstafanir, skulu þeir að geymdum rétti til áfrýjunar til dóms- eða framkvæmdarvalds, svo sem lög gera ráð fyrir, hafa vald til að gefa fyrirskipanir eða láta gera fyrirskipanir um:
  - a) þær breytingar á byggingum eða útbúnaði, sem nauðsynlegar kunna að vera til að tryggja það, að fullnægt sé lagaákvæðum um heilbrigði og öryggi verkamanna, og framkvæma skal innan ákveðins tíma, og
  - b) ráðstafanir, sem gera skal þegar í stað, ef um er að ræða yfirvofandi hættu fyrir heilbrigði eða öryggi verkamanna.
3. Ef aðferðir þær, sem ráð er fyrir gert í 2. tölulið, samrýmast ekki framkvæmdar- eða lagavenjum aðildarríkis, skulu vinnueftirlitsmenn hafa heimild til að sækja til hlutaðeigandi yfirvalds um útgáfu fyrirskipana um framkvæmd ráðstafana, sem gera skal þegar í stað.

14. gr.

Tilkynna skal vinnueftirlitinu slys á vinnustað og atvinnusjúkdómatilfelli í þeim tilvikum og á þann hátt, sem landslög eða reglugerðir mæla fyrir.

15. gr.

Með þeim undantekningum, sem gerðar kunna að vera í landslögum eða reglugerðum, skal vinnueftirlitsmönnum:

- a) óheimilt að eiga neinna beinna eða óbeinna hagsmuna að gæta í fyrirtækjum þeim, sem þeim ber að líta eftir,
- b) óheimilt að viðlögðum hæfilegum refsingum eða öðrum viðurlögum að ljósta upp neinum leyndarmálum um iðnað, viðskipti eða vinnuaðferðir, sem þeir hafa komizt að í störfum sínum, og gildir þetta jafnt þótt þeir séu hættir störfum,
- c) skylt að gæta fullrar þagmælsku um það, frá hverjum kvartanir, sem þeim kunna að berast um ágalla eða brot á lagaákvæðum, eru komnar, og eigi gefa vinnuveitanda eða umboðsmanni hans neina bendingu um, að heimsókn þeirra á vinnustað sé gerð að framkominni slíkri kvörtun.

16. gr.

Vinnustöðvar skal skoða svo oft og vandlega sem nauðsynlegt þykir til að tryggja það, að viðeigandi lagafyrirmælum sé til fullnustu hlýtt.

17. gr.

1. Þá, sem brjóta lagafyrirmæli þau, er vinnueftirlitsmenn eiga að framfylgja, eða vanrækja að hlíta þeim, má láta sæta ábyrgð að lögum án fyrirfarandi aðvörunar. Þó má veita undanþágur í landslögum eða reglugerðum um tilfelli þar sem gefa ber frest til að bæta úr eða gera varúðarráðstafanir.
2. Það skal lagt á vald vinnueftirlitsmanna, hvort þeir aðvara eða veita ráðleggingar í stað þess að höfða mál eða mæla með málshöfðun.

18. gr.

Í landslögum eða reglugerðum skal kveðið á um hæfileg viðurlög við brotum á lagafyrirmælum, sem vinnueftirlitsmönnum ber að framfylgja, og við því að hindra þá í starfi sínu. Skal slíkum ákvæðum stranglega beitt.

19. gr.

1. Vinnueftirlitsmönnum eða eftirlitsundæmisstöðvum skal skylt að leggja fyrir miðstjórnina skýrslur um árangurinn af eftirlitsstörfum sínum með vissu milli-bili.
2. Skýrslur þessar skulu gerðar á þann hátt og fjalla um þau efni, sem miðstjórnin segir fyrir um á hverjum tíma. Skal senda þær eigi sjaldnar en miðstjórnin krefst og aldrei sjaldnar en einu sinni á ári.

20. gr.

1. Miðstjórn eftirlitsins skal gefa út almenna ársskýrslu um eftirlitsstörf á vegum hennar.
2. Birta skal slíkar ársskýrslur hæfilegum tíma eftir lok þess árs, sem þær taka til, og ávallt innan 12 mánaða.
3. Senda skal aðalforstjóra Alþjóðavinnuáskrifstofunnar ársskýrslur þessar innan hæfilegs tíma og aldrei síðar en þrem mánuðum eftir birtingu þeirra.

21. gr.

Ársskýrsla miðstjórnar eftirlitsins skal fjalla um eftirtalin atriði og þau önnur, sem máli skipta og falla undir eftirlitið:

- a) lög og reglugerðir um störf vinnueftirlitsins,
- b) starfslið vinnueftirlitsins,
- c) statistiskar upplýsingar um vinnustöðvar, sem eftirlitið nær til, og fjölda starfsmanna,
- d) statistik yfir eftirlitsferðir,
- e) statistik yfir brot og dæmdar refsingar,
- f) statistik yfir atvinnuslys,
- g) statistik yfir atvinnusjúkdóma.

II. KAFLI

Vinnueftirlit í verzlun.

22. gr.

Sérhver meðlimur Alþjóðavinnuáskrifstofunnarinnar, sem þessi hluti þessarar samþykktar nær til, skal halda uppi vinnueftirliti á verzlunarvinnustöðvum.

23. gr.

Eftirlitið með verzlunarvinnustöðvum skal ná til allra vinnustöðva, þar sem vinnueftirlitsmenn geta heitt lagaákvæðum um vinnuskilyrði og vernd verkamanna við vinnu.

24. gr.

Eftirlit með verzlunarvinnustöðvum skal fullnægja ákvæðum 3.–21. gr. þessarar samþykktar, að svo miklu leyti sem hægt er.

III. KAFLI

Ýmis ákvæði.

25. gr.

1. Sérhver meðlimur Alþjóðavinnuáskrifstofunnarinnar, sem fullgildir þessa samþykkt, getur, með sérstakri yfirlýsingu, er fylgi fullgildingu hans, undanskilið II. kafla samþykktarinnar.
2. Sérhver meðlimur, sem gefið hefur slíka yfirlýsingu, getur hvernær sem er ógilt hana með nýrri yfirlýsingu.
3. Allir meðlimir, sem gefið hafa gildandi yfirlýsingu samkv. 1. málsgrein þessarar greinar, skulu á ári hverju í ársskýrslu sinni um framkvæmd samþykktar þessarar greina frá afstöðu laga og framkvæmdavenja til ákvæða II. kafla samþykktar þessarar og að hve miklu leyti þeim hefur verið veitt gildi eða er ætlað að gilda.

26. gr.

Leiki vafi á því, hvort fyrirtæki, hluti þess eða grein af því eða vinnustöð sé háð ákvæðum samþykktar þessarar, sker hlutaðeigandi yfirvald úr.

27. gr.

Með orðinu „lagaákvæði“ í samþykkt þessari er, auk laga og reglugerða, einnig átt við úrskurði gerðardóma og heildarsamninga, sem gefið er lagagildi og vinnu-eftirlitsmenn sjá um framkvæmd á.

28. gr.

Í ársskýrslum þeim, sem gera ber samkv. 22. gr. stjórnarskrár Alþjóðavinnu-málastofnunarinnar, skal gefa fullkomnar upplýsingar um öll lög og reglugerðir, sem veita ákvæðum samþykktar þessarar gildi.

29. gr.

1. Þegar í landi aðildarríkis eru stór svæði, þar sem hlutaðeigandi yfirvald álitur ógerlegt að framfylgja ákvæðum samþykktar þessarar, vegna fólksfæðar þeirra eða þróunarstigs, má það undanskilja slík svæði framkvæmd samþykktarinnar, annaðhvort í heild eða með þeim undantekningum, sem því þykja hæfilegar með tilliti til sérstakra fyrirtækja eða starfsgreina
2. Hvert aðildarríki skal í fyrstu ársskýrslu sinni um framkvæmd samþykktar þessarar, sem leggja ber fram samkvæmt ákvæðum 22. gr. stjórnarskrár Alþjóðavinnu-málastofnunarinnar, geta um landsvæði þau, er það vill láta ákvæði þessarar greinar ná til, og greina ástæður sínar fyrir því. Ekkert aðildarríki skal njóta ákvæða þessarar greinar, eftir að það leggur fram fyrstu ársskýrslu sína, nema að því er tekur til landsvæða þeirra, er þar voru tilgreind.
3. Hvert það aðildarríki, sem notfærir sér ákvæði þessarar greinar, skal síðan í hverri ársskýrslu telja upp landsvæði þau, sem það afsalar sér rétti til að láta ákvæði þessarar greinar ná til.

30. gr.

1. Varðandi landsvæði þau, sem um getur í 35. gr. stjórnarskrár Alþjóðavinnu-málastofnunarinnar eins og hún er eftir breytinguna frá 1946, að undanteknum þeim landsvæðum, sem talin eru í 4. og 5. mgr. nefndrar greinar, þannig breyttrar, skal hvert aðildarríki stofnunarinnar, sem fullgildir þessa samþykkt, senda aðalforstjóra Alþjóðavinnu-málastofnunarinnar, eins fljótt og auðið er eftir fullgildinguna, yfirlýsingu, er greini:
  - a) Landsvæði þau, sem það undirgengst að láta ákvæði þessarar samþykktar ná til án takmarkana,
  - b) landsvæði þau, sem það undirgengst að láta ákvæði samþykktar þessarar ná til með takmörkunum og hverjar þær séu,
  - c) landsvæði, þar sem samþykktin er óframkvæmanleg, ásamt upplýsingum um ástæður til þess,
  - d) landsvæði þau, sem það áskilur sér rétt til að taka ákvörðun um síðar.
2. Yfirlýsingar þær, sem greindar eru í stafliðum a) og b) í 1. málsgrein þessarar greinar, ber að skoða sem raunverulegan hluta fullgildingarinnar og hafa sama gildi og hún.
3. Sérhverft aðildarríki getur hvenær sem er ógilt að öllu eða nokkru leyti með síðari yfirlýsingu fyrirvara þá, sem það hefur gerl í upprunalegri yfirlýsingu, í samræmi við stafliðina b), c) eða d) í 1. málsgrein þessarar greinar.
4. Hvenær sem samþykkt þessari er hægt að segja upp í samræmi við ákvæði 34. greinar, getur hvert aðildarríki sent aðalforstjóra yfirlýsingu um hvers konar aðrar breytingar, er dragi úr ákvæðum fyrri yfirlýsinga þess, enda lýsi það því ástandi, sem þá ríkir á landsvæðum þeim, sem það tiltekur.

31. gr.

1. Þegar þau mál, sem samþykkt þessi fjallar um, heyra undir valdsvið heima-stjórnar ófullvalda landsvæðis, getur aðildarríki það, sem ábyrgð ber á utan-rikismálum slíks landsvæðis, að fengnu samþykki heimastjórnarinnar, sent aðal-

- forstjóra Alþjóðavinnuáskrifstofunnar yfirlýsingu um, að skuldbindingar samþykktar þessarar gildi fyrir það landsvæði.
2. Yfirlýsingar um gildistöku skuldbindinga samþykktar þessarar getur aðalforstjóri Alþjóðavinnuáskrifstofunnar móttekið:
    - a) frá tveim eða fleiri aðildarríkjum varðandi landsvæði, sem er undir sameiginlegum yferráðum þeirra, eða
    - b) frá fjölbjóðlegu yfirvaldi varðandi landsvæði, sem það ber stjórnarábyrgð á í samræmi við stofnskrá Sameinuðu þjóðanna eða á annan hátt.
  3. Í yfirlýsingun þeim, sem sendar eru aðalforstjóra Alþjóðavinnuáskrifstofunnar í samræmi við fyrri málsgreinar þessarar greinar, skal fram tekið, hvort ákvæðum samþykktarinnar verði beitt til fullnustu eða með takmörkunum á landsvæði því, sem um er að ræða. Þegar yfirlýsingin ber með sér, að samþykktinni skuli beitt með slíkum takmörkunum, skulu þær greindar í einstökum atriðum.
  4. Aðildarríki, eitt eða fleiri, eða fjölbjóðlegt yfirvald, sem í hlut eiga, geta hvenær sem er með síðari yfirlýsingu ógilt að öllu eða nokkru leyti áskilin réttindi til takmarkana, er í fyrri yfirlýsingum greinir.
  5. Hvenær sem samþykkt þessari er hægt að segja upp í samræmi við ákvæði 34. greinar, geta aðildarríki eða fjölbjóðleg yfirvöld, sem í hlut eiga, sent aðalforstjóra yfirlýsingu þess efnis, að þau dragi á einhvern hátt úr ákvæðum sinna fyrri yfirlýsinga, enda lýsi þau því ástandi, sem þá ríkir um framkvæmd samþykktarinnar.

IV. KAFLI Lokaákvæði.

32. gr.

Formlegar fullgildingar á samþykkt þessari skal senda aðalforstjóra Alþjóðavinnuáskrifstofunnar til skrásetningar.

33. gr.

1. Samþykkt þessi skal einungis vera bindandi fyrir þá meðlimi Alþjóðavinnuáskrifstofunnar, sem látið hafa aðalforstjóra skrá fullgildingar sínar.
2. Hún skal öðlast gildi 12 mánuðum eftir að fullgildingar tveggja meðlima hafa hafa verið skráðar hjá aðalforstjóra.
3. Síðan skal samþykktin öðlast gildi, að því er snertir hvern meðlim, 12 mánuðum eftir að fullgilding hans hefur verið skráð.

34. gr.

1. Meðlimur, sem fullgilt hefur samþykkt þessa, má segja henni upp að 10 árum liðnum, frá því er hún öðlaðist gildi, með tilkynningu, er senda skal til aðalforstjóra Alþjóðavinnuáskrifstofunnar til skrásetningar. Slík uppsögn skal eigi gilda fyrr en einu ári eftir skrásetningu hennar.
2. Nú hefur meðlimur fullgilt samþykkt þessa, en nolfærir sér ekki innan þess árs, er kemur næst á eftir þeim 10 ára frelsti, sem um getur í fyrri málsgrein, réttindi þau til uppsagnar, sem ráð er fyrir gert í þessari grein, og skal hann þá bundinn henni í önnur 10 ár, en má að þeim loknum segja henni upp, svo og eftir hvert 10 ára tímabil, svo sem ráð er fyrir gert í þessari grein.

35. gr.

1. Aðalforstjóri Alþjóðavinnuáskrifstofunnar skal tilkynna meðlimum Alþjóðavinnuáskrifstofunnar um skrásetningu allra fullgildinga, yfirlýsinga og uppsagna, sem meðlimir stofnunarinnar hafa sent honum.
2. Þegar aðalforstjóri tilkynnir meðlimum stofnunarinnar skrásetningu annarrar fullgildingarinnar, sem honum er send, skal hann vekja athygli þeirra á, hvaða dag samþykktin öðlast gildi.

36. gr.

Aðalforstjóri Alþjóðavinnunámálaskrifstofunnar skal senda aðalritara Sameinuðu þjóðanna til skrásetningar samkvæmt 102. gr. stofnskrár Sameinuðu þjóðanna allar upplýsingar um fullgildingar, yfirlýsingar og uppsagnir, sem hann hefur skrásett í samræmi við ákvæði næstu greina hér á undan.

37. gr.

Í lok hvers 10 ára tímabils, frá því er þessi samþykkt öðlaðist gildi, skal stjórnarnefnd Alþjóðavinnunámálaskrifstofunnar leggja fyrir vinnuálaþing skýrslu um framkvæmd samþykktarinnar, og skal hún jafnframt athuga það, hvort æskilegt sé að setja á dagskrá þingsins tillögu um endurskoðun hennar allrar eða hluta hennar.

38. gr.

1. Ef þingið gerir nýja samþykkt um breytingar á samþykkt þessari allri eða hluta hennar, skal, nema öðruvísi verði ákveðið í hinni nýju samþykkt:
  - a) fullgilding meðlims á hinni nýju, endurskoðuðu samþykkt ipso jure skoðast sem tafarlaus uppsögn á þessari samþykkt, hvað sem ákvæðum 34. gr. hér að framan líður, svo framarlega sem eða frá því hin nýja, endurskoðaða samþykkt hefur öðlazi gildi,
  - b) meðlimum ekki heimilt að fullgilda þessa samþykkt, frá því er hin nýja, endurskoðaða samþykkt öðlast gildi.
2. Samþykkt þessi skal, hvað sem öðru líður, vera í gildi að formi til og efni hvað snertir þá meðlimi, sem hafa fullgilt hana, en ekki hina endurskoðuðu útgáfu hennar.

39. gr.

Hinn enski og franski texti þessarar samþykktar skulu jafngildir.

Þetta er staðfestur texti samþykktar þeirrar, sem löglega var gerð á 30. þingi

Alþjóðavinnunámálastofnunarinnar, sem haldið var í Genf og slitið 11. júlí 1947.

Þessu til staðfestu höfum vér undirritað hann í dag, 19. júlí 1947.

Forseti þingsins

Carl Joachim Hambro.

Aðalforstjóri Alþjóðavinnunámálaskrifstofunnar

Edward J. Phelan.

II. Álitsgerð (nr. 81) um vinnueftirlit.

Þar sem Álitsgerð frá 1923 um vinnueftirlit og Samþykkt frá 1947 um vinnueftirlit kveða á um skipulag vinnueftirlitskerfa og æskilegt er að gera frekari tillögur til uppfyllingar ákvæðum þeirra, mælir þingið með því, að allir meðlimir beili þeim ákvæðum, sem hér fara á eftir, svo fljótt sem ástæður í hverju landi leyfa, og gefi Alþjóðavinnunámálaskrifstofunni að beiðni stjórnarnefndar skýrslu um þær ráðstafanir, sem gerðar hafa verið til að koma þeim í framkvæmd.

I. Skyldur vinnueftirlitsins til að koma í veg fyrir brot.

1. Hver sá, sem ætlar sér að stofna til iðn- eða verzlunarreksturs, taka við slíkum rekstri eða hefja í slíkum rekstri framkvæmdir, sem hlutaðeigandi yfirvald telur, að lagaákvæði þau, sem vinnueftirlitsmenn eiga að framfylgja, nái að verulegu leyti til, ætti að vera skyldur til að tilkynna það fyrir fram hlutaðeigandi vinnueftirlitsmönnum, annað hvort beint eða fyrir milligöngu annars tiltekens yfirvalds.
2. Meðlimir ættu að gera ráðstafanir til þess, að áætlanir um nýjar framkvæmdir, byggingar eða framleiðsluaðferðir séu lagðar fyrir hlutaðeigandi vinnueftirlit,

svo að það geti sagt álit sitt á því, hvort erfitt sé eða ómögulegt að samræma þær lögum og reglugerðum um heilbrigði og öryggi iðnaðarverkamanna eða hvort sennilegt sé, að þær mundu stofna heilbrigði eða öryggi verkamanna í hættu.

3. Að óskertum rétti til áfrýjunar, sem ákveðinn kann að vera í lögum, ætli að binda framkvæmdir á áætlunum um nýjar framkvæmdir, byggingar eða framleiðsluaðferðir, sem í landslögum eða reglugerðum kynnu að vera álitnar hættulegar eða heilsuspillandi, því skilyrði, að gerðar yrðu allar þær breytingar, sem eftirlitið krefðist í því skyni að tryggja heilbrigði og öryggi verkamanna.

II. Samvinna vinnuveitenda og verkamanna með tilliti til heilbrigði og öryggis.

4. (1) Örva skyldi ráðstafanir, er miða að því að koma á samvinnu milli vinnuveitenda og verkamanna í því skyni að bæta það ástand, er snertir heilbrigði og öryggi verkamanna.
- (2) Slíkar ráðstafanir mætti framkvæma á þann hátt, að stofnaðar væru öryggisnefndir eða álíka nefndir innan hvers fyrirtækis eða stofnunar, og væru þær skipaðar fulltrúum vinnuveitenda og verkamanna.
5. Fulltrúum verkamanna og framkvæmdarstjórnar, einkum þó meðlimum öryggisnefnda eða annarra slíkra nefnda, þar sem þeim er til að dreifa, ætli að vera heimilt að hafa beina samvinnu við starfsmenn vinnueftirlitsins við framkvæmd rannsókna og einkum þó eftirgrennslana í sambandi við atvinnuslys og atvinnusjúkdóma, með þeim takmörkunum og á þann hátt, sem hlutaðeigandi yfirvald ákveður.
6. Eflingu samvinnu milli starfsmanna vinnueftirlitsins og samtaka vinnuveitenda og verkamanna ætli að auðvelda með því að stofna til sameiginlegra funda og nefnda eða þess háttar starfsemi, þar sem fulltrúar vinnueftirlitsins ræddu við fulltrúa vinnuveitenda og verkamanna ýmis vandamál varðandi framkvæmdir vinnulöggjafarinnar og heilbrigði og öryggi verkamanna.
7. Gera ætli viðeigandi ráðstafanir til að tryggja það, að vinnuveitendum og verkamönnum sé sagt til um og gefnar ráðleggingar varðandi vinnulöggjöf og atriði varðandi hollustuhætti og öryggi í iðnaði, svo sem með:
  - a) fyrirlesturum, útvarpserindum, veggauðglýsingum, bæklingum og kvikmyndum, þar sem útskýrð væru ákvæði vinnulöggjafarinnar og stungið upp á aðferðum til að framfylgja henni og aðferðum til að koma í veg fyrir slys í iðnaði og atvinnusjúkdóma,
  - b) heilbrigðis- og öryggissýningum, og
  - c) tilsögn í iðnskólum í hollustuháttum í iðnaði og öryggi.

III. Vinnudeilur.

8. Eigi skyldi fela vinnueftirlitsmönnum að vera sáttasemjarar eða gerðardómarar í vinnudeilum.

IV. Ársskýrslur um eftirlitið.

9. Í ársskýrslum þeim, sem gefnar eru út um starfsemi eftirlitsins, ætli að svo miklu leyti sem hægt er, að birta eftirfarandi nákvæmar upplýsingar:
  - a) skrá yfir lög og reglugerðir, er snerta störf eftirlitsins og eigi er getið í fyrri skýrslum;
  - b) upplýsingar um starfslið vinnueftirlitsins, þar á meðal:
    - i) heildartölu eftirlitsmanna,
    - ii) tölu eftirlitsmanna í hinum ýmsu greinum,
    - iii) tölu kvenna, sem starfa við eftirlitið, og
    - iv) upplýsingar um, hvernig eftirlitsstarfsemin skiptist á landshluta; og
  - c) skýrslur um vinnustöðvar, sem skoðunarskyldar eru, og fjölda fólks þess, sem þar vinnur, þar á meðal:

- i) fjölda skoðanaskyldra vinnustaða,
- ii) meðaltölu manna, sem hafa unnið á slíkum vinnustöðvum á viðkomandi ári,
- iii) skipting starfsfólks í karla og konur, unglunga og börn;
- d) Skýrslur um skoðunarferðir, er greini:
  - i) tölu skoðaðra vinnustöðva,
  - ii) tölu skoðunarferða, flokkaðar eftir því, hvort þær voru farnar að nóttu eða degi,
  - iii) tölu starfsmanna á þeim vinnustöðvum, sem skoðaðar voru,
  - iv) tölu vinnustöðva, sem skoðaðar voru oftast en einu sinni á árinu;
- e) Skýrslur um brot og viðurlög, er greini:
  - i) tölu brota, sem tilkynnt hafa verið hlutaðeigandi yfirvöldum,
  - ii) upplýsingar um skiptingu slíkra brota eftir þeim lagaákvæðum, sem þau varða við,
  - iii) fjölda sannaðra saka.
  - iv) upplýsingar um, hvers konar viðurlögum hlutaðeigandi yfirvald hefur beitt í hinum ýmsu tilfellum (sektir, fangelsi o. fl.);
- f) Skýrslur um atvinnuslys, er hafi að geyma tölu tilkynnta slysa í iðnaði og flokkun þeirra eftir:
  - i) iðnaði og atvinnu,
  - ii) utanaðkomandi orsökum,
  - iii) hvort þau voru banvæn eða ekki;
- g) Skýrslur um atvinnusjúkdóma, er greini:
  - i) fjölda tilkynnta atvinnusjúkdómatilfella,
  - ii) skiptingu slíkra veikindatilfella eftir iðnaði og atvinnu,
  - iii) skipting slíkra veikindatilfella eftir orsökum þeirra eða eðli, svo sem eftir tegund veikinnar, eða eftir eiturefnum eða skaðvænlegra starfsaðferða, sem sjúkdómurinn kann að stafa af.

III. Álitsgerð (nr. 82) um vinnueftirlit með náma- og flutningafyrirtækjum.

Samþykktin frá 1947 um vinnueftirlit kveður á um skipulagningu vinnueftirlits, en heimilar, að með landslögum eða reglugerðum megi undanskilja náma- og flutningafyrirtæki ákvæðum hennar. Nauðsynlegt er samt sem áður að setja sams konar ákvæði um náma- og flutningafyrirtæki til þess að tryggja raunhæfa beitingu lagaákvæða um vinnuskilyrði og vernd verkamanna við vinnu. Vegna þessa mælir þingið með því, að sérhvert aðildarríki beiti eftirfarandi ákvæðum svo fljótt sem sérstakar ástæður þess leyfa og gefi Alþjóðavinnuáskrifstofunni, að beiðni stjórnarnefndarinnar, skýrslu um ráðstafanir þær, sem gerðar hafa verið til að veita þeim gildi.

Sérhver meðlimur Alþjóðavinnuáskrifstofunnar ætti að koma á fót viðeigandi vinnueftirliti með náma- og flutningafyrirtækjum, eins og þau eru skilgreind af hlutaðeigandi yfirvaldi, til tryggingar framkvæmdum á lagaákvæðum um vinnuskilyrði og verndun verkamanna við vinnu.

IV. Samþykkt (nr. 82) um félagsmálapólitik í ósjálfstæðum landsvæðum.

I. KAFLI

Skyldur aðila.

1. gr.

1. Hvert það aðildarríki Alþjóðavinnuáskrifstofunnar, sem fullgildir þessa samþykkt, undirgengst, að þær stefnur og ráðstafanir, sem um ræðir í henni, skuli framkvæmdar í ósjálfstæðum landsvæðum, sem það hefur eða tekur að sér ábyrgð á, þar með talin umboðsstjórnarlandsvæði, er það annast stjórnvæðum

fyrir, að undanteknum þeim landsvæðum, sem nefnd eru í 2. og 3. mgr. þessarar greinar. Þó þarf samþykki stjórnna slíkra landsvæða um hvert það mál, sem er innan sjálfstjórnarsviðs þeirra.

2. Þar sem svo er hállað, að málefni þessarar samþykktar falla að öllu eða verulegu leyti undir valdsvið heimastjórnar ósjálfstæðs landsvæðis, getur aðildaríki það, sem annast utanríkismál þess, tilkynnt aðalforstjóra Alþjóðavinnu-málaskrifstofunnar í samráði við heimastjórn landsvæðisins, að það gangist fyrir þess hönd undir skuldbindingar samþykktar þessarar.
3. Yfirlýsing um viðlöku skuldbindinga samþykktar þessarar getur aðalforstjóra Alþjóðavinnu-málaskrifstofunnar borizt frá:
  - a) tveimur eða fleirum aðilum Alþjóðavinnu-málastofnunarinnar, vegna landsvæðis, sem er undir sameiginlegri stjórn þeirra, eða
  - b) fjölþjóðlegu yfirvaldi, vegna landsvæðis, sem það ber ábyrgð á stjórn-gæzlu fyrir samkvæmt sáttmála Sameinuðu þjóðanna eða annarri heimild.

II. KAFLI

Almennar meginreglur.

2. gr.

1. Öll þau stefnumál, sem ætlað er að framfylgja í ósjálfstæðum landsvæðum, skulu fyrst og fremst miða að heill og þróun íbúa slíks landsvæðis og uppfyllingu óska þeirra um félagslegar framfarir.
2. Við framsetningu almennra stefnumála í ósjálfstæðum landsvæðum skal tilhlýðilegt tillit tekið til heillar íbúa slíkra landsvæða.

3. gr.

1. Til þess að efla efnalegar framfarir og á þann hátt að leggja grundvöll að félagslegum framförum, ætti að vinna að því á fjölþjóðlegum, staðbundnum og sérþjóðlegum grundvelli að tryggja heimastjórnnum fjárhagslega og tæknilega aðstoð til eflingar efnalegrar þróunar ósjálfstæðra landsvæða.
2. Í skilmálum um veitingu slíkrar aðstoðar skal kveða á um samvinnu við heimastjórnir eða eftirlit af þeirra hálfu með ákvörðunum á eðli efnalegrar þróunar og með hvaða skilyrðum þar af leiðandi aðgerðir skuli framkvæmdar, eftir því sem nauðsynlegt þykir til tryggingar hagsmunum íbúa slíks landsvæðis.
3. Hin ábyrgu stjórnarvöld skulu leitast við að sjá um útvegum einka- eða opinbers fjármagns, eða hvors tveggja, til framþróunarinnar með þeim skilmálum, sem tryggi þjóðum slíkra landsvæða sem mestan hagnað af slíkum framförum.
4. Þar, sem það á við, skal gera fjölþjóðlegar, staðbundnar eða sérþjóðlegar ráðstafanir til að skapa slík skilyrði til verzlunar, að þau hvetji til mikillar framleiðslu og geri mögulegt viðhald sámanni lífsafkomu í ósjálfstæðum landsvæðum.

4. gr.

Að svo miklu leyti sem hægt er skal gera fjölþjóðlegar, staðbundnar og sérþjóðlegar ráðstafanir til eflingar framförum á sviðum, er taka til heilbrigðismála, húsnæðismála, næringarmála, menntamála, velferðar barna, stöðu kvenna, vinnuskilyrða, kaupgreiðslna til launþega og sjálfstæðra framleiðenda, verndar aðfluttra verkamanna, félagslegs öryggis, starfsemi þess opinbera og almennrar framleiðslu.

5. gr.

Af fremsta megni skal leitast við að vekja áhuga íbúanna í ósjálfstæðum landsvæðum fyrir undirbúningi og framkvæmd félagslegra umbóta og fá þá til þátttöku í þeim, einkum fyrir milligöngu fulltrúa kosinna af þeim, þar sem það þykir henta og því verður við komið.

III. KAFLI

Bætur lífsafkomunnar.

6. gr.

Bætur á lífsafkomunni skulu vera aðalmarkmið í áætlunum um efnalega þróun.

7. gr.

1. Við samningu áætlana um efnalega þróun skal eftir því sem mögulegt er gera ráðstafanir til að samhæfa slíka þróun heilbrigðri þróun viðkomandi þjóðfélags.
2. Leitast skal sérstaklega við að forðast rof á fjölskyldulífinu og venjubundnum félagseiningum, einkum með því:
  - a) að rannsaka nákvæmlega orsakir og afleiðingar flutninga og gera viðeigandi ráðstafanir, ef nauðsyn krefur;
  - b) að stuðla að skipulagningu bæja og kaupúna, þar sem fjárhagslegar ástæður leiða til þess, að fólk flytur saman á einn stað;
  - c) að koma í veg fyrir og útiloka of mikla fólksfjölgun í bæjum;
  - d) að bæta lífsskilyrði í sveitum og koma á fót hentugum atvinnurekstri í sveitum, þar sem nægilegt vinnuafli er fyrir hendi.

8. gr.

Þær ráðstafanir, sem hlutaðeigandi yfirvöld skulu taka til athugunar varðandi eflingu framleiðslugetu og bætta lífsafkomu framleiðenda landbúnaðarvæðinga, skulu taka til:

- a) útilokunar, að svo miklu leyti sem unnt er, á orsökum langvarandi skuldaskipta;
- b) eftirlits með afsali lands á hendur mönnum, sem ekki slunda landbúnað, þannig að tryggj sé, að slíkt afsal fari aðeins fram, ef það er landsvæðinu til hagsbóta;
- c) framkvæmdar viðeigandi laga og reglugerða til eftirlits með eignarhaldi og notum lands og auðlinda, svo að það sé nýtt þannig, að sem bezt samrýmist hagsmunum íbúa landsvæðisins og tekið sé fullt tillit til venjubundinna réttinda;
- d) eftirlits með leigumálum og vinnuskilyrðum með tilliti til þess að tryggja leiguliðum og verkamönnum sem bezt lífskjör og sanngjarnan hlut í þeim ábata, sem leiða kann af aukinni framleiðslu eða hækkuðu verðlagi;
- e) lækkunar á framleiðslu- og dreifingarkostnaði á allan mögulegan hátt og einkum með því að stofna, efla og styðja samvinnufélög framleiðenda og neytenda.

9. gr.

1. Gera skal ráðstafanir til að tryggja sjálfstæðum framleiðendum og launþegum aðstöðu til að bæta afkomumöguleika sína á eigin spýtur og tryggja uppfyllingu lágmarkskrafna um lífsafkomu, eins og þær eru ákveðnar eftir opinberum rannsóknum á lífsskilyrðum, framkvæmdum í samráði við stéttarfélag vinnuveitenda og verkamanna.
2. Við ákvörðun á lágmarkskröfum um lífsafkomu skal taka með í reikninginn lífsnauðsynjar fjölskyldna verkamanna, svo sem fæði og næringargildi þess, húsnæði, fatnað, læknishjálp og skólanám.

IV. KAFLI

Ákvæði um aðflutta verkamenn.

10. gr.

Þegar vinnu er þannig háltað, að verkamenn verða að búa utan heimila sinna, skal í ráðningarskilmálum þeirra tekið tillit til fjölskylduþarfa þeirra.

11. gr.

Þegar vinnuafli frá einhverjum hluta ósjálfslæðs landsvæðis er notað um stundarsakir til hagsbóta fyrir annan landshluta, skal gera ráðstafanir til að hvetja verkamennina til að flytja hluta af launum sínum og sparifé frá landshluta þeim, sem unnið er í, til landshluta þess, sem þeir eru frá.

12. gr.

1. Þegar vinnuafli eins landshluta er hagnýtt í öðrum landshluta, sem er undir annarri stjórn, skulu hlutaðeigandi yfirvöld í viðkomandi landshlutum gera með sér samninga um skipan sameiginlegra vandamála, er upp kunna að koma í sambandi við framkvæmdir á ákvæðum þessarar samþykktar, eftir því sem æskilegt og nauðsynlegt þykir.
2. Í slíkum samningum skal kveðið á um það, að verkamenn skuli eigi njóta lakari verndar og hlunninda en verkamenn þeir, sem búsettir eru í landshluta þeim, er vinnan fer fram í.
3. Í slíkum samningum skal vera ákvæði um að auðvelda verkamönnum að senda hluta af kaupum sínum og sparifé heim til sín.

13. gr.

Þegar verkamenn og fjölskyldur þeirra flytja frá landshluta, þar sem framfærslukostnaður er lágur, til landshluta með háum framfærslukostnaði, skal taka tillit til aukningar þeirrar á framfærslukostnaðinum, er af flutningunum leiðir.

V. KAFLI

Kaupgreiðslur til verkamanna og skyld mál.

14. gr.

1. Hvetja skal til þess, að lágmarkslaun skuli ákveðin með heildarsamningum, sem gerðir eru með frjálsu samkomulagi milli stéttarféлага, er umboð hafa fyrir verkamenn annars vegar og vinnuveitenda eða samtaka þeirra hins vegar.
2. Þar sem ekki er um að ræða nægilegar ráðstafanir til að ákveða lágmarkslaun með heildarsamningum, skal gera nauðsynlegar ráðstafanir til að ákveða lágmarkslaun með samningum við fulltrúa vinnuveitenda og verkamanna, þar á meðal fulltrúa viðkomandi stéttarféлага, þar sem þau eru fyrir hendi.
3. Gera skal nauðsynlegar ráðstafanir til tryggingar því, að viðkomandi vinnuveitendum og verkamönnum sé tilkynnt gildandi lágmarkskaup og að ekki sé farið niður fyrir lágmark þetta við launagreiðslur, þar sem það gildir.
4. Nú hefur verkamaður, sem fellur undir ákvæði um lágmarkskaup, fengið greitt kaup undir þessu lágmarki, eftir að það kom í gildi, og skal hann þá hafa rétt til að fá vangreiðsluna greidda eftir dómi eða öðrum lögleyfðum aðferðum, að teknu tilliti til þeirra tímatakmarka, sem ákveðin kunna að vera með lögum eða reglugerðum.

15. gr.

1. Gera skal nauðsynlegar ráðstafanir til að tryggja skilvísu greiðslu launa, sem unnið hefur verið fyrir, og skal vinnuveitendum skylt að gera skýrslur um launagreiðslur, að gefa verkamönnum yfirlýsingu um launagreiðslur og gera aðrar hentugar ráðstafanir til þess að auðvelda nauðsynlegt eftirlit.
2. Laun skulu yfirleitt greidd einungis með löglegum gjaldmiðli.
3. Laun skulu yfirleitt greidd beint til hvers einstaks verkamanns.
4. Bannað er að greiða laun að öllu eða nokkurn hluta þeirra með vinnanda eða öðrum áfengum drykkjum.
5. Launagreiðslur skulu ekki fara fram í drykkjustofum eða verzlunum, nema til þeirra, sem þar vinna.

6. Launagreiðslur skulu fara fram reglulega á þeim fresti, sem líklegastur er til að koma í veg fyrir skuldasöfnun launþega, nema komin sé á staðbundin venja um annað og hlutaðeigandi yfirvald hafi sannfært sig um, að verkamennirnir óski eftir framhaldi þessarar venju.
7. Þegar hluti launa er greiddur með fæði, húsnæði, fatnaði og öðrum nauðsynjum og þjónustu, skal hlutaðeigandi yfirvald gera það sem hægt er til þess að tryggja, að greiðslur þessar skuli nægar og að peningagildi þeirra sé réttilega metið.
8. Af fremsta megni skal leitast við:
  - a) að upplýsa verkamenn um rétt þeirra til launa;
  - b) að koma í veg fyrir hvers konar óheimilan frádrátt á launum, og
  - c) að takmarka upphæðir þær, sem heimilt er að draga frá fyrir hlunnindum, greiddum upp í laun, við raunverulegt peningagildi þeirra.

16. gr.

1. Hlutaðeigandi yfirvald skal ákveða hámark fyrirframgreiðslna á launum og hvernig haga skuli endurgreiðslu á þeim.
2. Hlutaðeigandi yfirvald skal takmarka fyrirframgreiðslur þær, sem greiða má verkamanni, gegn því að hann hefji vinnu. Skýra skal greinilega fyrir verkamönnum, hve mikil fyrirframgreiðsla er leyfð.
3. Sérhver fyrirframgreiðsla umfram þá upphæð, sem hlutaðeigandi yfirvald hefur ákveðið, er ekki endurkræf að lögum, og óheimilt er að endurheimta hana með því að halda eftir fyrir henni af kaupum því, sem verkamanninum ber að fá greitt síðar.

17. gr.

1. Hvetja skal launþega og sjálfstæða framleiðendur til sparnaðar eftir þeim aðferðum, sem þeir sjálfir kjósa.
2. Af fremsta megni skal vernda launþega og sjálfstæða framleiðendur fyrir okri. Skal það einkum gert með ráðstöfunum, er miði að lækkun vaxta af lánum, með eftirliti með starfsemi lánveitenda, og með því að auka möguleika þeirra til að fá lán til hæfilegra framkvæmda hjá lánsstofnunum samvinnufélaga eða stofnunum, sem eru háðar eftirliti hlutaðeigandi yfirvalds.

VI. KAFLI

Bann við greinarmun með tilliti til kynflokks, litarháttar, kynferðis, trúarbragða, kynþáttar eða þátttöku í stéttarfélagi.

18. gr.

1. Stefna skal að því að afmá alla greiningu verkafólks eftir kynflokkum, litarhætti, kynferði, trúarbrögðum, kynþáttum eða þátttöku í stéttarfélögum, að því er tekur til:
  - a) vinnulöggjafar og samninga, sem tryggja skulu öllum þeim, sem löglega eru búsettir og vinna á viðkomandi svæði, sanngjarna meðferð fjárhagslega;
  - b) aðgangs að vinnu í þjónustu einstaklinga eða hins opinbera;
  - c) ráðningarskilyrða og framamöguleika;
  - d) aðstöðu til fagþjálfunar;
  - e) vinnuskilyrða;
  - f) ráðstafana vegna heilbrigði, öryggis og velferðar;
  - g) ráðstafana til aga;
  - h) þátttöku í gerðum heildarsamninga;
  - i) launataxta, sem skulu ákveðnir eftir þeirri grundvallarreglu, að sömu laun komi fyrir jafngild störf í sömu starfsgrein eða sama fyrirtæki, að svo miklu leyti sem grundvallarregla þessi er framkvæmd í heimalandinu.

2. Að teknu tilliti til ákvæðanna í staflíð i) í undanfarandi málsgrein skal af fremsta megni leitast við að minnka þann mun á kaupgjaldi, sem stafar af greinarmun vegna mismunandi kynflokka, litarháttar, kynferðis, trúarbragða, kynþátta eða þátttöku í stéttarfélögum, og skal þetta gert með því að hækka laun þeirra verkamanna, sem lægra eru launaðir.
3. Verkamönnum, sem ráðnir eru til vinnu í öðrum landshluta en þeim, sem þeir eru búsettir í, má, auk launa, veita greiðslur í fé eða fríðu til að standa straum af heimilisútgjöldum, sem stafa af vinnu þeirra utan heimkynna sinna.
4. Undanfarandi ákvæði þessarar greinar skulu í engu skerða þær ráðstafanir, sem hlutaðeigandi yfirvaldi kunna að þykja nauðsynlegar til verndar stöðu mæðra og til tryggingar heilbrigði, öryggi og velferð vinnandi kvenna.

VII. KAFLI

Menntun og þjálfun.

19. gr.

1. Í ósjálfstæðum landsvæðum skal gera viðeigandi ráðstafanir, eftir því sem staðbundnar ástæður frekast leyfa, til framhaldandi þróunar viðtækrar skipulagningar á menntun, fagþjálfun og iðnmenntun, til þess að veita börnum og unglíngum af báðum kynjum raunhæfan undirbúning undir nytsöm störf.
2. Svæðisbundin lög eða reglugerðir skulu kveða á um, við hvaða aldursmark skólaskyldu ljúki, svo og um lágmarksaldur og skilyrði til vinnu.
3. Til þess að börn geti notfært sér námsskilyrði þau, sem fyrir hendi eru, og aukning slíkra skilyrða sé ekki hindruð af eftirspurn eftir vinnuafli barna, skal banna að láta börn, sem ekki hafa náð hámarksaldri skólaskyldu, vinna meðan á kennslu stendur, á þeim svæðum, þar sem séð er fyrir þeim námsskilyrðum, sem nægja meginþorra skólaskyldra barna.

20. gr.

1. Til þess að stuðla að sem mestri framleiðslugetu með fagmenntun verkafólks í ósjálfstæðum landsvæðum, skal sjá fyrir þjálfun í nýjum framleiðsluaðferðum, eftir því sem við á, í stöðvum í einstökum héruðum, landsvæðum eða í heima-landinu.
2. Slík þjálfun skal skipulögð af hlutaðeigandi yfirvöldum eða undir umsjá þeirra, í samráði við félag vinnuveitenda og verkamanna landsvæða þeirra, sem nemendurnir koma frá og þjálfunin fer fram í.

VIII. KAFLI

Ýmis ákvæði.

21. gr.

1. Að því er snertir landsvæði þau, sem 1. mgr. 1. greinar þessarar samþykktar tekur til, skal hvert það aðildarríki stofnunarinnar, sem fullgildir hana, láta fullgildingarskjali sínu fylgja, eða senda forstjóra Alþjóðavinnuáskrifstofunnar svo fljótt sem auðið er eftir fullgildingunni, yfirlýsingu, er greini:
  - a) landsvæði þau, sem það undirgengst að láta ákvæði samþykktarinnar ná til án takmarkana;
  - b) landsvæði þau, sem það undirgengst að láta ákvæði samþykktarinnar ná til með takmörkunum, og hverjar þær séu;
  - c) landsvæði þau, sem samþykktin er ófrankvæmanleg í, og ástæður fyrir því;
  - d) landsvæði þau, sem það áskilur sér rétt til að taka ákvörðun um síðar.
2. Yfirlýsingar þær, sem greinir í staflíðum a) og b) í 1. mgr. þessarar greinar, skulu taldar óskiptur hluti fullgildingarinnar og hafa sama gildi og hún.

3. Sérhvert aðildarríki getur hvenær sem er, með síðar gerðri yfirlýsingu, ógilt að nokkru leyti eða öllu fyrirvara þá, sem það hefur gert í upphaflegri yfirlýsingu sinni, í samræmi við staflíðinu b), c) eða d) í 1. mgr. þessarar greinar.
4. Hvenær sem samþykkt þessari má segja upp í samræmi við ákvæði 27. gr., getur hvert aðildarríki sent aðalforstjóra yfirlýsingu um hvers konar aðrar breytingar, er dragi úr ákvæðum fyrri yfirlýsinga þess, enda skýri það jafnframt frá ríkjandi ástandi í landsvæðum þeim, sem það tiltekur.

22. gr.

1. Í yfirlýsingum þeim, sem sendar eru aðalforstjóra Alþjóðavinnuáskrifstofunnar í samræmi við 2. og 3. mgr. 1. greinar þessarar samþykktar, skal fram tekið, hvort ákvæðum samþykktarinnar verði beitt til fullnustu eða með takmörkunum á landsvæði því, sem um er að ræða. Þegar yfirlýsingin ber með sér, að samþykktinni skuli beitt með slíkum takmörkunum, skulu þær greindar í einstökum atriðum.
2. Aðildarríki, eitt eða fleiri, eða fjölþjóðlegt yfirvald, sem í hlut á, getur hvenær sem er með síðari yfirlýsingu ógilt að öllu eða nokkru leyti áskilin réttindi til takmarkana, sem í fyrri yfirlýsingum greinir.
3. Hvenær sem samþykkt þessari má segja upp í samræmi við ákvæði 27. gr., getur aðildarríki, eitt eða fleiri, eða fjölþjóðlegt yfirvald, sem í hlut á, sent aðalforstjóra yfirlýsingu um hvers konar aðrar breytingar, er dragi úr ákvæðum fyrri yfirlýsinga þess, enda geri það jafnframt grein fyrir ástandi því, sem ríkir um framkvæmd samþykktarinnar.

23. gr.

Að því er tekur til landsvæða þeirra, sem yfirlýsing um takmarkanir á ákvæðum samþykktar þessarar gildir fyrir, skal í ársskýslum um framkvæmd hennar greina, hversu miklar framfarir hafa orðið í þá átt að fært verði að afsala réttinum til slíkra takmarkana.

24. gr.

Ef nokkur samþykkt, sem þingið kann síðar að gera um nokkurt mál, sem samþykkt þessi fjallar um, mælir svo fyrir, skulu þau ákvæði þessarar samþykktar, sem greind eru í síðari samþykktinni, hætta að gilda fyrir landsvæði þau, sem aðalforstjóri Alþjóðavinnuáskrifstofunnar hefur verið tilkynnt um með yfirlýsingu um:

- a) að gengið sé undir, að ákvæðum umræddrar samþykktar skuli beitt í samræmi við 2. mgr. 35. greinar stjórnarskrár Alþjóðavinnuáskrifstofunnar, eins og hún er eftir breytinguna frá 1946, eða
- b) að gengið sé að skuldbindingum greindrar samþykktar í samræmi við 5. mgr. nefndrar 35. greinar.

IX. KAFLI

Lokaákvæði.

25.—32. gr.

(Samhljóða 32.—39. gr. samþykktar nr. 81.)

V. Samþykkt (nr. 83) um að beita lágmarksákvæðum um vinnuskilyrði í ósjálfstæðum landsvæðum.

1. gr.

1. Hvert það aðildarríki Alþjóðavinnuáskrifstofunnar, sem fullgildir samþykkt þessa, skal með fullgildingarskjali sínu senda aðalforstjóra Alþjóðavinnuáskrifstofunnar yfirlýsingu varðandi landsvæði þau, sem nefnd eru í 35. gr.

stjórnarskrár Alþjóðavinnumálastofnunarinnar, eins og hún er eftir stjórnarskrárbreytinguna frá 1946, að undanteknum landsvæðum þeim, sem talin eru í 4. og 5. málsgrein nefndrar greinar þannig breyttrar. Skal í yfirlýsingu þessari greina, í hve rikum mæli viðkomandi aðildarríki undirgengst að ákvæðum þeim, sem sett eru í samþykktum þeim, sem birtar eru í fylgiskjali með þessari samþykkt, skuli beitt í áður nefndum landsvæðum.

2. Að því er tekur til hverrar einstakrar samþykktar í fylgiskjali þessarar samþykktar skal fyrrnefnd yfirlýsing greina:
  - a) landsvæði þau, sem það undirgengst að láta ákvæði samþykktarinnar ná til án takmarkana;
  - b) landsvæði þau, sem það undirgengst að láta ákvæði samþykktarinnar ná til með takmörkunum, og hverjar þær séu;
  - c) landsvæði þau, sem samþykktin er ófrankvæmanleg í, og ástæður fyrir því;
  - d) landsvæði þau, sem það áskilur sér rétt til að taka ákvörðun um síðar.
3. Yfirlýsingar þær, sem greinir í stafliðunum a) og b) í annarri málsgrein þessarar greinar, skulu taldar óskiptur hluti fullgildingarinnar og hafa sama gildi og hún.
4. Sérhvert aðildarríki getur hvenær sem er, með síðar gerðri yfirlýsingu, ógilt að nokkru eða öllu leyti fyrirvara þá, sem það hefur gert í upphaflegri yfirlýsingu sinni í samræmi við stafliðina b), c) eða d) í annarri málsgrein þessarar greinar.
5. Hvenær sem samþykkt þessari má segja upp í samræmi við ákvæði 8. gr., getur hvert aðildarríki sent aðalforstjóra yfirlýsingu um hvers konar aðrar breytingar, er dragi úr ákvæðum fyrri yfirlýsinga þess, enda skýri það jafnframt frá ríkjandi ástandi á landsvæðum þeim, sem það tiltekur.

2. gr.

1. Þegar mál þau, sem fjallað er um í samþykkt, sem birt er í fylgiskjali með þessari samþykkt, eru innan sjálfstjórnarsviðs ósjálfstæðs landsvæðis, getur það aðildarríki, sem annast utanríkismál þess landsvæðis, sent aðalforstjóra Alþjóðavinnumálastofnunarinnar, í samráði við heimastjórn viðkomandi landsvæðis, yfirlýsingu, þar sem gengið er undir skuldbindingar þessarar samþykktar fyrir slíkt landsvæði.
2. Yfirlýsing um samþykkt skuldbindinga þessarar samþykktar getur aðalforstjóra Alþjóðavinnumálastofnunarinnar borizt frá:
  - a) tveim eða fleirum aðildarríkjum stofnunarinnar vegna landsvæðis, sem er undir sameiginlegri stjórn þeirra, eða
  - b) fjölþjóðlegu yfirvaldi vegna landsvæðis, sem það ber ábyrgð á stjórnæzlu fyrir samkvæmt sáttmála Sameinuðu þjóðanna eða annarri heimild.
3. Í yfirlýsingum þeim, sem sendar eru aðalforstjóra Alþjóðavinnumálastofnunarinnar í samræmi við undanfarandi málsgreinar þessarar greinar, skal felast loforð um, að ákvæðum samþykktar þeirra, sem birtar eru sem fylgiskjal þessarar samþykktar, skuli beitt á viðkomandi landsvæði með eða án takmarkana. Nú ber yfirlýsingin með sér, að ákvæðum einnar eða fleiri þessara samþykktar skuli beitt með takmörkunum, og skal hún þá greina, hverjar þær takmarkanir séu að því er tekur til hverrar einstakrar samþykktar.
4. Hlutaðeigandi aðildarríki eða fjölþjóðlegt yfirvald getur hvenær sem er, með síðar gerðri yfirlýsingu, afsalað að nokkru eða öllu leyti undanþágurétti þeim, sem það hefur áskilið sér í fyrri yfirlýsingu sinni.
5. Hvenær sem samþykkt þessari má segja upp í samræmi við 8. gr., geta viðkomandi aðildarríki eða fjölþjóðlegt yfirvald sent aðalforstjóra yfirlýsingu um hvers konar aðrar breytingar, er dragi úr ákvæðum fyrri yfirlýsingar þess, enda sé jafnframt skýrt frá ríkjandi ástandi varðandi eina eða fleiri af samþykktum þeim, sem birtar eru í fylgiskjalinu.

3. gr.

Með fyrir fram birtum reglugerðum getur hlutaðeigandi yfirvald undanskilið skip eða fyrirtæki ákvæðum þeim, sem veita einhverjum samþykktu þeirra, sem birtar eru í fylgiskjalinu, gildi, ef ekki er hægt að hafa fullnægjandi eftirlit með þeim vegna stærðar þeirra eða gerðar.

4. gr.

Að því er tekur til landsvæða þeirra, sem yfirlýsing um takmarkanir á ákvæðum einnar eða fleiri af samþykktum þeim, sem birtar eru í fylgiskjalinu, gildir fyrir, skal í ársskýrslu um framkvæmd þessarar samþykktar greina, hversu miklar framfarir hafa orðið í þá átt að fært verði að afsala réttinum til slíkra takmarkana.

5. gr.

1. Alþjóðavinnunálaþingið getur, hvenær sem þetta mál er á dagskrá þess, samþykkt með $\frac{2}{3}$ meiri hluta breytingar á fylgiskjali þessarar samþykktar um, að fellt sé inn í það ákvæði annarra samþykktu, eða að í stað ákvæða samþykktar, sem þar er fyrir, komi ákvæði samþykktar, sem þingið kann að gera um breytingar á þeirri samþykkt.
2. Hvert það aðildarríki, sem samþykkt þessi gildir fyrir, og sérhvert landsvæði, sem yfirlýsing í samræmi við 2. gr. um viðtöku skuldbindinga hennar nær til, skal innan eins árs, eða í undantekningartilfellum innan átján mánaða frá þingslitum, leggja hversja slíka breytingu fyrir það eða þau yfirvöld, sem málið heyrir undir, til lagasetningar eða annarra ráðstafana.
3. Hver slík breyting skal öðlast gildi fyrir hvert það aðildarríki, sem samþykkt þessi gildir fyrir, um leið og það samþykkir hana. Að því er snertir landsvæði, sem yfirlýsing samkvæmt 2. gr. um viðtöku skuldbindinga samþykktarinnar gildir fyrir, skal slík breyting öðlast gildi um leið og hún er samþykkt fyrir það landsvæði.
4. Þegar slík breyting gengur í gildi fyrir eitthvert aðildarríki eða landsvæði, sem ákvæði samþykktar þessarar hafa verið samþykkt fyrir í samræmi við 2. gr., skulu hlutaðeigandi aðildarríki, eitt eða fleiri, eða fjölþjóðlegt yfirvald senda aðalforstjóra Alþjóðavinnunálaðskrifstofunnar yfirlýsingu með upplýsingum þeim, sem fyrir er mælt um í 2. mgr. 1. greinar eða 3. mgr. 2. gr., eftir því sem við á, að því er tekur til einnar eða fleiri af samþykktum þeim, sem settar hafa verið í fylgiskjalið með breytingunni.
5. Hvert það aðildarríki, sem fullgildir þessa samþykkt eftir að þingið hefur gert slíka breytingu, skal talið hafa fullgilt hana þannig breytta, og landsvæði þau, sem skuldbindingar samþykktarinnar eru samþykktar fyrir í samræmi við ákvæði 2. gr. eftir greindan tíma, skal talið hafa undirgengið skuldbindingar samþykktarinnar þannig breyttrar.

6.—13. gr.

(Samhljóða 32.—39. gr. samþykktar nr. 81.)

Fylgiskjal með samþykkt nr. 83.

Samþykkt um lágmarksaldur í iðnaði (endurskoðuð 1937).

1. gr.

1. Með orðinu „iðnaðarstörf“ er í samþykkt þessari einkum átt við:
  - a) námastörf, grjótnám og aðra vinnslu efna úr jörðu;
  - b) framleiðslu, breytingu, hreinsun, viðgerð, skreytingu, fullgerð, undirbúning til sölu, niðurbrot og upplausn á hlutum eða breytingu efna, þar með talin skipasmíði og framleiðsla, breyting og flutningur á rafmagn og hvers konar hreyfiafli;

- c) byggingu, endurbyggingu, viðhald, endurbætur, breytingar eða niðurrif á húsum, járnbrautum, sporbrautum, höfnum, skipakvíum, bryggjum, skipaskurðum, vegum, jarðgöngum, brúm, brautarbrúm, skolpleiðslum, lokræsnum, brunnum, rit- og talsimakerfum, rafveitum, gasveitum, vatnsveitum eða öðrum mannvirkjum svo og undirbúning og grundvöllun slíkra framkvæmda;
- d) flutning á mönnum eða munum á vegum, járnbrautum eða skipaskurðum, ám og vötnum, þar með talin meðhöndlun vara í skipakvíum, á hafnarbökkum, bryggjum eða í vörugymsluhúsum. Undanskildir eru flutningar með handafli.
2. Hlutaðeigandi yfirvald í hverju landi skal ákveða mörkin milli iðnaðar annars vegar og verzlunar og landbúnaðar hins vegar.

2. gr.

1. Börn innan fimmtán ára aldurs skal ekki ráða eða láta vinna að iðnaðarstörfum í fyrirtækjum þess opinbera eða einstaklinga eða neinni grein af þeim.
2. Þó má með lögum eða reglugerðum leyfa þessum börnum að vinna við fyrirtæki, þar sem meðlimir fjölskyldu atvinnurekandans einir vinna, enda sé starfinu þannig háttað, að það í sjálfu sér eða aðstæður, sem það fer fram við, sé ekki hættulegt lífi, heilbrigði eða siðferði starfsfólksins.

3. gr.

Ákvæði þessarar samþykktar skulu ekki ná til starfa barna í tækniskólum, enda séu þau háð samþykki og eftirliti opinbers yfirvalds.

4. gr.

Til þess að auðvelda eftirlit með framkvæmdum á ákvæðum þessarar samþykktar skal leggja fyrir sérhvern iðnaðaratvinnurekanda að skrá alla þá, sem hann hefur í þjónustu sinni og yngri eru en átján ára, og hvenær þeir eru fæddir.

5. gr.

1. Að því er tekur til starfa, sem eftir eðli sínu eða vegna aðstæðna, sem þau fara fram við, eru hættuleg lífi, heilbrigði eða siðferði þeirra, sem að þeim vinna, ættu í lögum annaðhvort:
- a) að ákveða hærri aldursmark en fimmtán ár fyrir börn og unglinga til að hefja slík störf, eða
- b) að fela hlutaðeigandi yfirvaldi að ákveða hærri lágmarksaldur en fimmtán ár fyrir börn og unglinga til að hefja slík störf.
2. Í ársskýrslum þeim, sem gefa skal í samræmi við 22. gr. stjórnarskrár Alþjóðavinnuumálastofnunarinnar, skal gefa tæmandi upplýsingar um lágmarksaldur þann, sem ákveðinn er með lögum samkvæmt staflið a) í fyrirfarandi málsgrein, eða um athafnir þær, sem hlutaðeigandi yfirvald hefur gert til að framkvæma þau störf, sem því hefur verið falið í samræmi við staflið b) í fyrirfarandi málsgrein, eftir því hvort við á.

Samþykkt um lágmarksaldur sjómanna (endurskoðuð 1936).

1. gr.

Með orðinu „skip“ er í samþykkt þessari átt við hvers konar skip og báta, sem á sjó sigla, hvort sem þau eru í eigu einstaklinga eða hins opinbera. Herskip eru þó undanskilin.

2. gr.

1. Börn innan fimmtán ára aldurs skulu ekki látin vinna á skipum öðrum en þeim, sem einungis meðlimir sömu fjölskyldu vinna á.
2. Að því er tekur til barna, sem náð hafa 14 ára aldri, má kveða svo á í lögum eða reglugerðum, að veita megi þeim leyfi til vinnu í einstökum tilfellum, enda hafi yfirvald í skólamálum eða annað þar til bætt yfirvald, sem slík lög eða reglugerðir fela það, sannfært sig um, að vinna sú, sem um er að ræða, sé barninu til hagsbóta. Við slíkt mat skal tekið fullt tillit til heilsu og líkamshreyfni barnsins svo og stundargróða og væntanlegs hagnaðar þess af starfinu.

3. gr.

Ákvæði 2. gr. skulu ekki ná til starfa, sem börn vinna á skóla- eða æfingaskipum, enda séu slík störf háð samþykki og eftirliti opinbers yfirvalds.

4. gr.

Til þess að auðvelda eftirlit með framkvæmdum á ákvæðum þessarar samþykktar skal leggja fyrir sérhvern skipstjóra að skrá á sérstaka skýrslu eða sérstaklega á skipshafnarskrá alla þá, sem vinna um borð í skipi hans og yngri eru en 16 ára, svo og hvenær þeir eru fæddir.

Samþykkt frá 1921 um lágmarksaldur kolamokara (lempara) og kyndara.

1. gr.

Með orðinu „skip“ er í samþykkt þessari átt við hvers konar skip og báta, sem á sjó sigla, hvort sem þau eru í eigu einstaklinga eða hins opinbera. Herskip eru þó undanskilin.

2. gr.

Unglingar innan 18 ára aldurs skulu ekki látnir vinna sem kolamokarar eða kyndarar á skipum.

3. gr.

Ákvæði 2. greinar skulu ekki taka til:

- a) starfa, sem unglíngar vinna á skóla- eða æfingaskípum, enda séu slík störf háð samþykki og eftirliti opinbers yfirvalds;
- b) starfa, sem unglíngar vinna á skipum, sem aðallega eru knúin af öðru afli en gufuafli;
- c) unglínga 16 ára og eldri, sem ráða má sem kolamokara eða kyndara á skipum, sem einungis eru í strandferðum við Indland og Japan, ef þau hafa samkvæmt læknisrannsókn reynzt hæk til þess, enda sé slík ráðning háð reglum, sem settar hafa verið í samráði við helztu samtök vinnuveitenda og verkamanna í þeim löndum.

4. gr.

Nú ber nauðsyn til að ráða kolamokara eða kyndara í höfn, þar sem einungis er vól unglínga innan 18 ára aldurs, og má þá ráða slíka unglínga til starfsins, en nauðsynlegt er þá að ráða tvo unglínga í hverja kolamokara- eða kyndarastöðu. Unglíngar þeir, sem ráðnir eru samkvæmt þessu ákvæði, mega ekki vera yngri en 16 ára.

5. gr.

Til þess að auðvelda eftirlit með framkvæmdum á samþykkt þessari skal leggja fyrir sér- hvern skipstjóra að skrá í sérstaka skýrslu eða í skipshafnarskrá alla þá, sem vinna um borð í skipi hans og yngri eru en 18 ára, svo og hvenær þeir eru fæddir.

6. gr.

Í skiprúmssamningi skal gefa stutt yfirlit yfir efni þessarar samþykktar.

Samþykkt frá 1946 um læknisrannsókn á unglíngum í iðnaði.

1. gr.

1. Samþykkt þessi nær til barna og unglínga, sem eru ráðin eða starfandi við iðnfyrirtæki, opinber eða í einkaeign, eða í sambandi við þau.
2. Með orðinu „iðnfyrirtæki“ er í samþykkt þessari einkum átt við:
  - a) fyrirtæki, sem stunda námugróft, grjótnám eða aðra starfsemi við vinnslu efna úr jörðu;
  - b) fyrirtæki, þar sem vörur eru framleiddar, þeim breytt, hreinsaðar, viðgerðar, skreyttar, fullkomnaðar, lagaðar til sölu, brotnar eða leystar upp, eða þar sem efnum er breytt, og teljast þar með fyrirtæki, er stunda skipasmíðar eða framleiðslu, breytingu eða flutning á rafmagni eða hvers konar hreyfiafli;
  - c) fyrirtæki, er annast byggingar eða mannvirkjagerð, bæði hvað snertir nýbyggingar, viðgerðir, viðhald breytingar og niðurrif;
  - d) fyrirtæki, er annast flutninga á mönnum eða munum, hvort heldur er á vegum, járnbrautum, fljótum, vötnum, skipaskurðum eða í lofti, og telst þar með meðhöndlun vara í skipakvímum, á hafnarbökkum og bryggjum, í geymsluhúsum og flughöfnum.
3. Hlutaðeigandi yfirvald skal ákveða, hvar mörkin skuli vera milli iðnaðar annars vegar og landbúnaðar, verzlunar og annarra atvinnugreina, sem ekki teljast til iðnaðar, hins vegar.

2. gr.

1. Börn og unglíngar yngri en 18 ára skulu eigi ráðin við iðnfyrirtæki, nema nákvæm læknis- skoðun hafi leitt í ljós, að þau séu hæk til þeirra starfa, sem þeim eru ætluð.
2. Læknisrannsókn á vinnuhækni skal framkvæmd af hækum lækni, sem viðurkenndur er af hlutað- eigandi yfirvaldi, og skal votta um hana annað hvort með sérstöku læknisvottorði eða áritun á atvinnuleyfi eða í vinnubók.
3. Vottorð um starfshækni má gefa út:
  - a) með skilyrðum um sérstök vinnuskilyrði;
  - b) til ákveðins starfs, flokka starfsgreina eða til starfa, sem hafa í för með sér svipaða heilbrigðisáhættu og hafa verið sett í sama flokk af yfirvaldi því, sem ábyrgð ber á framkvæmd laga og reglugerða varðandi læknisrannsókn á starfshækni.
4. Í landslögum eða reglugerðum skal tilgreina það yfirvald, er annast skuli útgáfu skírteina um starfshækni, og skal þar einnig ákveða, hvaða skilyrða skuli krefjast við samningu og útgáfu þeirra.

3. gr.

1. Hæfni barna og unglunga til vinnu þeirrar, sem þau stunda, skal háð lækni-seftirliti til átján ára aldurs þeirra.
2. Eigi má hafa börn eða unglunga yngri en átján ára í vinnu að staðaldri, nema lækni-rannsókn fari fram eigi sjaldnar en einu sinni á ári.
3. Í landslögum eða reglugerðum skal:
  - a) ákveða, undir hvaða sérstöku kringumstæðum skuli krefjast lækni-rannsóknar, auk hinnar árlegu, eða tíðari rannsókna í því skyni að tryggja raunhæft eftirlit með tilliti til áhættu þeirrar, sem starfinu er samfara, og heilsufars barns eða unglings, með tilliti til niðurstöðu af fyrri rannsóknum, eða
  - b) veita hlutaðeigandi yfirvaldi heimild til að krefjast nýrrar lækni-rannsóknar í sérstökum tilvikum.

4. gr.

1. Í atvinnugreinum, sem hafa í för með sér mikla heilbrigðisáhættu, skal krefjast lækni-sskoðunar og aukalækni-sskoðunar með tilliti til starfshæfni til a. m. k. tuttugu og eins árs aldurs.
2. Í landslögum eða reglugerðum skal annaðhvort tilgreina eða fela hæfu yfirvaldi að tilgreina, í hvaða starfsgreinum eða flokkum starfsgreina skuli krefjast lækni-sskoðunar og auka-lækni-sskoðunar með tilliti til starfshæfni til a. m. k. tuttugu og eins árs aldurs.

5. gr.

Eigi skal lækni-rannsókn sú, er um getur í fyrirfarandi greinum, hafa nein útgjöld í för með sér fyrir barnið eða unglिंगinn né foreldra þeirra.

6. gr.

1. Hlutaðeigandi yfirvald skal gera hentugar ráðstafanir til leiðbeininga um stöðval, lækningu og fagbjálfun þeirra barna eða unglunga, sem samkvæmt lækni-sskoðun reynast óhæf til ákveðinna starfa eða á einn eða annan hátt er áfátt líkamlega.
2. Hlutaðeigandi yfirvald skal ákveða, á hvern hátt gera skuli ráðstafanir þessar og hversu langt þær skuli ná. Skal í þessu skyni efna til samvinnu milli þeirra viðkomandi stjórnarvalda, er fara með verkamál, heilbrigðismál, uppeldismál og félagsmál, og skal halda uppi virkri samvinnu milli nefndra aðila til að framkvæma slíkar ráðstafanir.
3. Ákveða má í landslögum eða reglugerðum, að þegar einhver vafi leikur á starfshæfni barna eða unglunga, megi gefa þeim:
  - a) starfsleyfi eða lækni-vottorð til bráðabirgða, er gildi um takmarkaðan tíma, en að honum loknum gangi hinn ungi starfsmaður undir rannsókn að nýju;
  - b) leyfisbréf eða skirteini, er bundið sé við ákveðin vinnuskilyrði.

7. gr.

1. Vinnuveitandi skal varðveita lækni-vottorð um starfshæfni, vinnuleyfi eða vinnubók, er sýni, að engar lækni-sfræðilegar mótþáru, er tiltekna kunna að vera í lögum eða reglugerðum, séu gegn ráðningu í vinnuna, og skulu þessi skilríki aðgengileg vinnueftirlitsmönnum.
2. Landslög og reglugerðir skulu kveða á um aðrar aðferðir til eftirlits, svo að samþykkt þessari verði framfylgt til fullnustu.

8. gr.

1. Þegar í landi aðildarríkis eru stór svæði, þar sem hlutaðeigandi yfirvald álitur ógerlegt að framfylgja ákvæðum samþykktar þessarar, vegna fólksfæðar eða þróunarstigs, má það undan-skilja slík svæði framkvæmd samþykktarinnar, annaðhvort í heild eða með þeim undantekningum, sem því þykja hæfilegar með tilliti til sérstakra fyrirtækja eða starfsgreina.
2. Hvert aðildarríki skal í fyrstu ársskýrslu sinni um framkvæmd samþykktar þessarar, sem leggja þar fram samkvæmt ákvæðum 22. greinar stjórnarskrár Alþjóðavinnuálastofnunarinnar, geta um landsvæði þau, er það vill láta ákvæði þessarar greinar ná til, enda skal ekkert aðildarríki njóta ákvæða þessarar greinar, frá því er það leggur fram fyrstu ársskýrslu sína, nema að því er tekur til landsvæða þeirra, er þar voru tilgreind.
3. Hvert það aðildarríki, sem notfirir sér ákvæði þessarar greinar, skal síðan í hverri ársskýrslu telja upp landsvæði þau, sem það afsalar sér rétti til að láta ákvæði þessarar greinar ná til.

9. gr.

1. Sérhvert aðildarríki, sem eigi hafði nein lög eða reglugerðir um lækni-rannsókn á starfshæfni barna og unglunga í iðnaði, áður en samþykkt voru lög eða reglugerðir, er leyfðu fullgildingu þessarar samþykktar, getur með yfirlýsingu, er fylgi fullgildingarskjali þess, sett í stað 18 ára aldurs í 2. og 3. gr. lægra aldursmark, þó aldrei lægra en 16 ár, og í stað 21 ára aldurs í 4. gr. sett lægri aldur, en þó ekki lægri en 19 ár.
2. Hvert það aðildarríki, sem hefur gefið slíka yfirlýsingu, má hvenær sem er ógilda hana með síðari yfirlýsingu.

3. Sérhvert aðildarríki, sem gert hefur gildandi yfirlýsingu í samræmi við 1. málsgrein þessarar greinar, skal á hverju ári í ársskýrslum sínum um framkvæmd þessarar samþykktar skýra frá, að hve miklu leyti framfarir hafa orðið í þá átt, að ákvæðum samþykktarinnar verði beitt til fullnustu.

Samþykkt frá 1921 um læknisrannsókn á unglíngum, sem stunda sjómennsku.

1. gr.

Með orðinu „skip“ er í samþykkt þessari átt við hvers konar skip og báta, sem á sjó sigla, hvort sem þau eru í eigu einstaklinga eða hins opinbera. Undanskilin eru herskip.

2. gr.

Ráðning barns eða unglings innan 18 ára aldurs til starfa á skipum, öðrum en þeim, sem einungis meðlimir sömu fjölskyldu vinna á, skal bundin því skilyrði, að fram sé lagt læknisvottorð um hæfni til slíkra starfa, undirritað af lækni, sem viðurkenndur er af hlutaðeigandi yfirvaldi.

3. gr.

Áframhaldandi vinna slíkra barna og unglínga við sjómennsku skal háð því skilyrði, að þau gangi undir endurteknar læknisrannsóknir á ekki lengri fresti en eins árs og leggi ávallt að slíkrri rannsókn lokinni fram læknisvottorð um hæfni þeirra til þeirra starfa, sem um er að ræða.

4. gr.

Þegar brýna nauðsyn ber til, getur hlutaðeigandi yfirvald leyft, að unglíngur innan 18 ára aldurs sé skráður á skip án þess að hafa áður gengið undir læknisrannsókn þá, sem mælt er fyrir um í 2. og 3. gr. þessarar samþykktar. Slíkt leyfi skal þó ávallt bundið því skilyrði, að rannsókn þessi fari fram í fyrstu höfn, sem skipið kemur í.

Samþykkt frá 1919 um næturvinnu unglínga í iðnaði.

1. gr.

1. Með orðinu „iðnfyrirtæki“ er í samþykkt þessari einkum átt við:
  - a) fyrirtæki, sem stunda námugróft, grjótnám og aðra starfsemi við vinnslu efna úr jörðu;
  - b) fyrirtæki, þar sem vörur eru framleiddar, þeim breytt, þær hreinsaðar, viðgerðar, skreyttar, fullkomnaðar, lagaðar til sölu, brotnar eða leystar upp, eða þar sem efnum er breytt, og teljast þar með fyrirtæki, er stunda skipasmíðar eða framleiðslu, breytingu eða flutning á rafmagni eða hvers konar hreyfiafli;
  - c) fyrirtæki, sem annast byggingu, endurbyggingu, viðhald, endurbætur, breytingar eða niðurrif á húsum, járnbrautum, sporbrautum, höfnum, skipakvímum, bryggjum, skipaskurðum, vegum, jarðgöngum, brúm, brautarbrúm, skolpleiðslum, lokræsum, brunnum, rit- og talsíma-kerfum, rafveitum, gasveitum, vatnsveitum eða öðrum mannvirkjum, svo og undirbúning og grundvöllun slíkra framkvæmda;
  - d) fyrirtæki, sem annast flutninga á mönnum eða munum á vegum, járnbrautum, skipaskurðum, ám og vötnum, þar með talin meðhöndlun vara í skipakvímum, á hafnarbökkum og bryggjum, eða í vörugæmsluhúsum. Undanskildir eru flutningar með handafli.
2. Hlutaðeigandi yfirvald í hverju landi skal ákveða mörkin milli iðnaðar annars vegar og landbúnaðar og verzlunar hins vegar.

2. gr.

1. Að undanteknum fyrirtækjum, þar sem einungis vinna meðlimir sömu fjölskyldu, skulu unglíngar innan 18 ára aldurs ekki látnir vinna um nætur við nein iðnfyrirtæki eða greinar af þeim, hvort sem þau eru í eigu einstaklinga eða hins opinbera, þó með þeim undantekningum, sem hér á eftir greinir.
2. Unglínga eldri en 16 ára má láta vinna að nóttu til í eftirtöldum iðnum við störf, sem vegna eðlis þeirra verður að vinna samfelld dag og nótt:
  - a) járn- og stáliðnaður, þar sem járn- og stálbræðsluofnar (reverberatory and regenerative furnaces) eru notaðir og galvanhúðun á málmpötum eða vírum fer fram (gylling undanskilin);
  - b) gleriðnaður;
  - c) pappírsiðnaður;
  - d) framleiðsla hrásykurs;
  - e) gullvinnsla (hreinsun, reduction work).

3. gr.

1. Með orðinu „nótt“ er í samþykkt þessari átt við 11 stundir samfelldar, þar með talinn tíminn frá kl. 10 að kvöldi til kl. 5 að morgni.
2. Í kola- og surtarbrandsnámum má vinna í tímabilum frá kl. 10 að kvöldi til kl. 5 að morgni, enda líði venjulega 15 stundir milli vinnutíma og aldrei minna en 13 stundir.

3. Þar sem næturvinna í brauðgerðarhúsum er öllum bönnuð, má hvað bakaraiðn snertir setja tíma-
bilið milli kl. 9 að kvöldi og fjögur að morgni í stað tímabilsins frá kl. 10 að kvöldi til fimm
að morgni.
4. Í hitabeltislöndum, þar sem vinna liggur niðri um miðjan daginn, má næturhvíldin vera styttri
en 11 stundir, ef samsvarandi hvíldartími er veittur á daginn.

4. gr.

Ákvæði 2. og 3. gr. skulu ekki ná til næturvinnu, sem 16—18 ára unglingar vinna af nauðsyn
vegna ófyrirsjáanlegra og óviðráðanlegra atvika, sem áhrif hafa á eðlilegan rekstur fyrirtækisins og
ekki eru þess eðlis, að þau endurtaki sig á ákveðnum fresti.

7. gr.

Að því er snertir unglinga milli 16 og 18 ára aldurs geta ríkisstjórnir afnumið um stundar-
sakir bannið við næturvinnu, þegar þjóðarhagsmunir krefja vegna neyðarástands.

Samþykkt frá 1919 um vinnu kvenna fyrir og eftir barnsburð.

1. gr.

1. Með orðinu „iðnfyrirtæki“ er í samþykkt þessari einkum átt við:
  - a) fyrirtæki, sem stunda námugróft, grjótnám og aðra starfsemi við vinnslu efna úr jörðu;
  - b) fyrirtæki, þar sem vörur eru framleiddar, þeim breytt, þær hreinsaðar, viðgerðar, skreyttar,
fullkomnaðar, lagaðar til sölu, brotnar eða leystar upp, eða þar sem efnum er breytt, og
teljast þar með fyrirtæki, er stunda skipasmíðar eða framleiðslu, breytingu eða flutning á
rafmagni eða hvers konar hreyfiafli;
  - c) fyrirtæki, sem annast byggingu, endurbyggingu, viðhald, endurbætur, breytingar eða niður-
rif á húsum, járnbrautum, höfnum, skipakvíum, bryggjum, skipaskurðum, vegum, jarðgöng-
um, brúm, brautarbrúm, skolpleiðslum, lokræsum, brunnum, rit- og talsmákerfum, rafveit-
um, gasveitum, vatnsveitum eða öðrum mannvirkjum, svo og undirbúning og grundvöllum
slíkra framkvæmda;
  - d) fyrirtæki, sem annast flutninga á mönnum eða munum á vegum, járnbrautum, sjó, skipa-
skurðum, ám og vötum, þar með talin meðhöndlun vara í skipakvíum, á hafnarbökkum og
bryggjum eða í vörugæmsluhúsum. Undanskildir eru flutningar með handafli.
2. Með orðinu „verzlunarfyrirtæki“ er í samþykkt þessari átt við hvert það fyrirtæki, sem annast
sölu vara eða verzlunarviðskipti.
3. Hlutaðeigandi yfirvald í hverju landi skal ákveða mörkin milli iðnaðar og verzlunar annars
vegar og landbúnaðar hins vegar.

2. gr.

Með orðinu „kona“ er í samþykkt þessari átt við hvern kvenmann án tillits til aldurs,
þjóðernis eða hvort hún er gift eða ógift, og með orðinu „barn“ er átt við sérhvert barn,
hvort sem það er skilgetið eða óskilgetið.

3. gr.

Í hverju iðnaðar- eða verzlunarfyrirtæki, hvort sem það er rekið af einstaklingum eða því
opinbera, svo og hverri grein slíks fyrirtækis, að undanteknum fyrirtækjum, þar sem einungis með-
limir sömu fjölskyldu vinna:

- a) skal konu ekki heimilt að vinna fyrstu sex vikurnar eftir barnsburð;
- b) skal kona eiga rétt til að leggja niður vinnu, ef hún leggur fram læknisvottorð um, að hún
muni að öllum líkindum fæða innan 6 vikna;
- c) skal konu, sem er fjarverandi samkvæmt stafliðum a) og b), greiddur styrkur, er nægi til
fullrar og heilbrigðrar framfærslu hennar og barns hennar. Styrkur þessi skal annað hvort
greiddur úr opinberum sjóðum eða af tryggingarstofnun, og skal hlutaðeigandi yfirvald í hverju
landi ákveða upphæð hans. Auk þess ber slíkri konu ókeypis lækni- eða ljósmóðurhjálp.
Mistök lækni við ákvörðun á því, hvenær fæðing muni eiga sér stað, skerðir ekki rétt konunnar
til styrkgreiðslu frá þeim tíma, sem læknisvottorð var gefið út og þar til fæðing raunverulega
á sér stað;
- d) skal kona, sem hefur barn sitt á brjósti, eiga rétt á hálf tíma frii tvisvar á dag í þessu skyni.

4. gr.

Þegar kona er frá vinnu í samræmi við staflið a) eða b) í 3. gr. þessarar samþykktar, eða er
fjarverandi í lengri tíma en þar greinir vegna veikinda, sem vottað er af lækni, að stafi af þunga
hennar eða barnsburði, og hún er ófær til vinnu af þeim sökum, þá má vinnuveitandi hennar hvorki
segja henni upp vinnunni meðan á fjarveru þessari stendur né heldur tilkynna henni uppsögn á
þeim tíma, að hún komi til framkvæmda meðan á fjarvistinni stendur, enda hafi umræddur fjar-
verutími ekki farið fram úr hámarki því, sem hlutaðeigandi yfirvald ákveður.

Samþykkt um næturvinnu kvenna (endurskoðuð 1934).

1. gr.

1. Í samþykkt þessari er með orðinu „iðnfyrirtæki“ einkum átt við:
- fyrirtæki, sem stunda námugröft, grjótnám eða aðra starfsemi við vinnslu efna úr jörðu;
  - fyrirtæki, þar sem vörur eru framleiddar, þeim breytt, þær hreinsaðar, viðgerðar, skreyttar, fullkomnaðar, lagaðar til sölu, brotnar eða leystar upp, eða þar sem efnum er breytt, þar með talin fyrirtæki, sem stunda skipasmíðar eða framleiðslu, breytingu eða flutning á rafmagni eða hvers konar hreyfiafli;
  - fyrirtæki, sem annast byggingu, endurbyggingu, viðhald, endurbætur, breytingar eða niðurrif á hvers konar húsum, járnbrautum, sporbrautum, höfnum, skipakvímum, bryggjum, skurðum, skipaskurðum, vegum, jarðgöngum, brúm, brautarbrúm, skolpleiðslum, lokræsum, brunnum, rit- og talsmakerfum, rafveitum, gasveitum, vatnsveitum eða öðrum mannvirkjum, svo og undirbúning og grundvöllun slíkra framkvæmda.
2. Hlutaðeigandi yfirvald í hverju landi skal ákveða mörkin milli iðnaðar annars vegar og verzlunar og landbúnaðar hins vegar.

2. gr.

- Með orðinu „nótt“ er í samþykkt þessari átt við tíma, er taki yfir a. m. k. ellefu samfelldar stundir, þar með talinn tíminn frá kl. 10 að kvöldi til 5 að morgni.
- Þegar fyrir hendi eru sérstakar ástæður, er varða verkafólk í einstökum iðngreinum eða landshlutum, getur hlutaðeigandi yfirvald, að höfðu samráði við viðkomandi félög vinnuveitenda og verkamanna, ákveðið, að tíminn frá kl. ellefu að kvöldi til sex að morgni komi í stað tímans frá kl. tíu að kvöldi til fimm að morgni, að því er snertir konur, er vinna í slíkum iðngreinum eða landshlutum.
- Í löndum, þar sem ríkisstjórnir hafa ekki enn sett reglur um næturvinnu kvenna í iðnfyrirtækjum, geta ríkisstjórnir ákveðið, að orðið „nótt“ skuli fyrst um sinn, en í engu tilfelli lengur en í þrjú ár, þýða aðeins tíu stunda tímabil, þar með talinn tíminn frá kl. tíu að kvöldi til 5 að morgni.

3. gr.

Konur, á hvaða aldri sem er, má ekki ráða til vinnu að nóttu til í neinu iðnfyrirtæki eða grein af þeim, hvort sem þau eru rekin af einstaklingum eða því opinbera. Undanskilin eru þó fyrirtæki, þar sem einungis meðlimir sömu fjölskyldu vinna.

4. gr.

3. gr. skal ekki gilda:
- þegar fyrir koma óviðráðanleg atvik (force majeure), sem gert hafa hlé á starfsemi fyrirtækisins og ekki var hægt að sjá fyrir, enda sé þeim ekki þannig háttáð, að þau endurtaki sig á ákveðnum fresti;
  - þegar vinna snertir hráefni eða efni, sem verið er að umbreyta og hætt er við skjótri rýrnun á, enda sé slík næturvinna nauðsynleg til að koma í veg fyrir tjón á slíkum efnum.

6. gr.

Í iðnfyrirtækjum, sem háð eru áhrifum árstíðaskipta svo og í öllum þeim tilvikum, sem sérstakar ástæður krefja, má færa hugtakið „nótt“ niður í 10 stundir um 60 daga skeið á ári.

7. gr.

Í löndum, þar sem dagvinna er sérstökum erfiðleikum bundin vegna loftslags, má næturhvíld vera styttri en tiltekið er í fyrirfarandi greinum, enda komi tilsvarendi hvíld að degi til í hennar stað.

8. gr.

Samþykkt þessi nær ekki til kvenna, sem gegna ábyrgðarstöðum sem stjórnendur og vinna venjulega ekki líkamlega vinnu.

Samþykkt frá 1935 um námuvinnu kvenna.

1. gr.

Með hugtakinu „námustörf“ er í samþykkt þessari átt við hvers konar starfsemi einstaklinga eða hins opinbera við vinnslu efna úr jörðu.

2. gr.

Engan kvenmann, á hvaða aldri sem er, má láta vinna neðanjarðar í neinni námu.

3. gr.

- Með landslögum eða reglugerðum má undanskilja fyrrgreindu banni:
- konur, sem hafa stjórn á hendi og ekki vinna líkamlega vinnu;
  - konur, sem vinna að heilbrigðis- og félagsmálastarfsemi;

- c) konur, sem vegna náms síns eyða tíma til æfinga neðanjarðar í námum, og
 d) hverjar aðrar konur, sem öðru hverju verða að fara niður í námur vegna starfs síns, enda sé það ekki líkamlegt erfiði.

Samþykkt frá 1925 um jafnrétti innlendra og erlendra verkamanna með tilliti til slysabóta.

1. gr.

1. Hvert það aðildarríki Alþjóðavinnuálastofnunarinnar, sem fullgildir samþykkt þessa, undirgengst að veita borgurum annarra aðildarríkja, sem hafa fullgilt hana, svo og skylduliði þeirra sama bótarétt og þess eigin borgurum vegna iðnaðarslys, sem þeir verða fyrir innan takmarka þess.
2. Þessi jafnréttisaðstaða skal erlendum verkamönnum tryggð án tillits til búsetu. Ef nauðsynlegt er, skulu viðkomandi aðildarríki gera sérstaka samninga sín á milli um reglur þær, sem fara skal eftir með greiðslur þær, sem aðildarríki eða borgarar þess verða að inna af hendi í öðrum löndum vegna grundvallarreglu þessarar.

2. gr.

Sérstaka samninga geta hlutaðeigandi aðildarríki gert til að ákveða, að bætur fyrir iðnaðarslys, er maður, sem um stundarsakir eða við og við vinnur í landi eins aðildarríkis á vegum fyrirtækis, sem aðsetur hefur í landi annars aðildarríkis, skuli fara eftir lögum og reglugerðum síðarnefnda ríkisins.

3. gr.

Þau aðildarríki, sem fullgilda samþykkt þessa, en hafa ekki þegar komið á hjá sér bótagreiðslum um fyrir iðnaðarslys annaðhvort með tryggingum eða á annan hátt, fallast á að koma á hjá sér slíku bótagreiðsluferfi innan þriggja ára frá dagsetningu fullgildinga þeirra.

4. gr.

Aðildarríki þau, sem fullgilda þessa samþykkt, undirgangast enn fremur að veita hvert öðru gagnkvæma aðstoð til þess að auðvelda framkvæmd á samþykktinni svo og lögum og reglugerðum varðandi slysabætur verkamanna. Enn fremur undirgangast þau að láta Alþjóðavinnuálastofnunni í té upplýsingar um allar breytingar á lögum og reglugerðum, er gilda um slysabætur verkamanna. Upplýsingar þessar sendir skrifstofan öðrum hlutaðeigandi aðildarríkjum.

Samþykkt frá 1925 um slysabætur verkamanna.

1. gr.

Hvert það aðildarríki Alþjóðavinnuálastofnunarinnar, sem fullgildir þessa samþykkt, skuldbindur sig til að tryggja verkamönnum, sem verða fyrir atvinnuslysum, svo og skylduliði þeirra bótarétt, er eigi sé óhagstæðari en samþykkt þessi mælir fyrir um.

2. gr.

1. Lög og reglugerðir um slysabætur verkamanna skulu ná til verkamanna, starfsmanna og iðnema, sem starfa við hvers konar atvinnurekstur, iðnað eða fyrirtæki hins opinbera eða einstaklinga.
2. Þó skal aðildarríki heimilt að gera í lögum þær undantekningar, sem því kunna að þykja nauðsynlegar að því er tekur til:
  - a) manna, sem stunda óviss störf, sem ekki eru unnin í þágu atvinnureksturs vinnuveitandans;
  - b) manna, sem vinna heimavinnu;
  - c) meðlima fjölskyldu vinnuveitandans, sem eingöngu vinna fyrir hann og búa á heimili hans;
  - d) manna, sem ekki vinna líkamlega vinnu og fá hærri laun en ákvæðin eru í landslögum og reglugerðum.

3. gr.

Samþykkt þessi tekur ekki til:

1. Sjómannanna og fiskimanna, en um þá munu verða sett ákvæði í samþykkt síðar;
2. manna, sem eru undir sérstöku skipulagi og njóta kjara, sem ekki eru lakari en í þessari samþykkt greinir.

4. gr.

Þessi samþykkt tekur ekki til landbúnaðar. Um hann gildir áfram samþykkt frá þriðja Alþjóðavinnuálastofnunni um slysabætur til landbúnaðarverkamanna.

5. gr.

Þegar slys veldur varanlegri örorku eða dauða, skulu bætur þær, sem þeim slasaða eða skylduliði hans ber, greiddast reglulega með vissu millibili. Þó má greiða alla bótaupphæðina eða ákvæðinn hluta hennar í einu lagi, ef hlutaðeigandi yfirvald hefur gengið úr skugga um, að henni verði skynsamlega varið.

6. gr.

Þegar slys hefur örorku í för með sér, skulu bótagreiðslur hefjast cigi síðar en frá fimmta degi eftir slysið, hvort sem þær skulu greiddar af vinnuveitanda eða hlutaðeigandi slysa- eða sjúkra-tryggingastofnun.

7. gr.

Þegar slys hefur í för með sér örorku þess eðlis, að hinn slasaði verður að njóta stöðugrar hjálpar annarra, skal honum séð fyrir aukabótum.

8. gr.

Landslög eða reglugerðir skulu kveða á um eftirlit með bótagreiðslum og endurskoðun, eftir því sem nauðsynlegt verður talið.

9. gr.

Slasaðir verkamenn skulu eiga rétt á læknishjálpi svo og handlæknaaðgerðum og lyfjum, sem viðurkennt er, að nauðsynleg séu vegna slyssins. Kostnaður af aðstoð þessari skal annaðhvort greiddur af vinnuveitandanum eða slysa-, sjúkra- eða örorkutryggingastofnunum.

10. gr.

1. Slasaðir verkamenn skulu eiga rétt á gervillimum og „ortopædiskum“ áhöldum svo og eðlilegri endurnýjun á þeim, eftir því sem viðurkennt er að nauðsynlegt sé, hvort tveggja á kostnað vinnuveitanda eða tryggjanda. Þó má með lögum eða reglugerðum leyfa í einstökum tilfellum, að í stað þess að láta í té slíka gervilimi eða áhöld og endurnýja þau megi greiða hinum slasaða upphæð, er svari til sennilegs kostnaðar af útvegum og endurnýjun þeirra. Upphæð þessi skal ákveðin um leið og bótaupphæðin er ákveðin eða endurskoðuð.
2. Landslög eða reglugerðir skulu kveða á um eftirlit, sem nauðsynlegt er bæði til að koma í veg fyrir misnotkun í sambandi við endurnýjun umræddra hluta og til að tryggja það, að aukagreiðslurnar séu notaðar í þessu skyni.

11. gr.

Með lögum eða reglugerðum skal setja þau ákvæði, sem með tilliti til ástæðna í hverju landi þykja best henta til að tryggja manni, sem orðið hefur fyrir atvinnuslysi, eða skylduliði hans, sé um dauðsfall að ræða, greiðslu bóta í öllum tilfellum, þótt atvinnuveitandinn eða tryggjandinn verði gjaldþrota.

Samþykkt frá 1929 um áritun þyngdar á stykkjavöru, sem flutt er með skipum.

1. gr.

1. Á hvern þann pakka eða hlut, sem vegur 1000 kg (metric ton) eða meira og tekinn er til flutnings á sjó, vötnum, ám eða skipaskurðum frá stað innan aðildarríkis, sem fullgildir samþykkt þessa, skal rita greinilega og á endingargóðan hátt þyngd hans, áður en hann er látinn um borð í skip.
2. Í undantekningartilfellum, þegar erfitt er að ákveða þyngd nákvæmlega, mega lög eða reglugerðir heimila, að áritaður sé áætlaður þungi.
3. Skyldan til að sjá um, að þessum kröfum sé fullnægt, hvílir eingöngu á stjórn þess lands, sem pakki eða hlutur er sendur frá, en ekki á stjórn þess lands, sem hann er fluttur yfir.
4. Landslögum eða reglugerðum skal látið eftir að ákveða, hvort skyldan til að árita þyngdina skuli hvíla á sendandanum eða einhverjum öðrum manni eða stofnun.

Samþykkt frá 1921 um vikulega hvíldardaga í iðnaði.

1. gr.

1. Orðið „iðnfyrirtæki“ nær í þessari samþykkt yfir:
  - a) fyrirtæki, sem stunda námugróft, grjótnám eða aðra starfsemi við vinnslu efna úr jörðu;
  - b) fyrirtæki, þar sem vörur eru framleiddar, þeim breytt, þær hreinsaðar, viðgerðar, skreyttar, fullkomnaðar, lagaðar til sölu, brotnar eða leystar upp, eða þar sem efnum er breytt, þar með talin fyrirtæki, sem stunda skipasmíðar eða framleiðslu, breytingu eða flutning á rafmagni eða hvers konar hreyfiafli;
  - c) fyrirtæki, sem annast byggingu, endurbyggingu, viðhald, endurbætur, breytingar eða niðurrif á hvers konar húsum, járnbrautum, sporbrautum, höfnum, skipakvíum, bryggjum, skurðum, skipaskurðum, vegum, jarðgöngum, brúm, brautarbrúm, skolpleiðslum, lokræsum, brunnum, rit- og talsmakerfum, rafveitum, gasveitum, vatnsveitum eða öðrum mannvirkjum, svo og undirbúning og grundvöllun slíkra framkvæmda;
  - d) fyrirtæki, sem annast flutninga á mönnum eða munum á vegum, járnbrautum eða skipaskurðum, ám og vötnum, þar með talin meðhöndlun vara í skipakvíum, á hafnarbökkum, bryggjum, í vörugymsluhúsum. Undanskildir eru flutningar með handfli.
2. (á ekki við) .....

3. Þar sem nauðsynlegt þykir til uppbótar framanskráðri upptalningu, getur hvert aðildarríki ákveðið takmörkin milli iðnaðar annars vegar og verzlunar og laubúnaðar hins vegar.

2. gr.

1. Allt starfsfólk, sem vinnur við iðnfyrirtæki einstaklinga eða hins opinbera eða í einhverri grein af því skal, nema öðruvísi sé ákveðið í eftirfarandi greinum, fá a. m. k. tuttugu og fjögurra tíma samfellda hvíld á hverju sjö daga tímabili.
2. Þessi hvíldartími skal veittur öllu starfslíði sama fyrirtækis samtímis, ef það er mögulegt.
3. Þar sem mögulegt er skal þessi hvíldartími ákveðinn þannig, að hann komi á þá daga, sem eru hvíldardagar samkvæmt venju hvers lands eða héraðs.

3. gr.

Hvert aðildarríki má undanskilja ákvæðum annarrar greinar fyrirtæki, þar sem einungis meðlimir sömu fjölskyldu vinna.

4. gr.

1. Sérhvert aðildarríki getur, að höfðu samráði við ábyrg félög vinnuveitenda og verkamanna, þar sem þau eru til, og að teknu hæfilegu tilliti til mannúðar- og efnahagsmála, heimilað algerar eða takmarkaðar undanþágur frá ákvæðum 2. greinar (meðtalin frestun og stytting hvíldartímans).
2. Slíkt samráð er ekki nauðsynlegt um undantekningar, sem þegar hafa verið gerðar með gildandi lögum.

5. gr.

Hvert aðildarríki skal, að svo miklu leyti sem unnt er, selja ákvæði um annan hvíldartíma til uppbótar fyrir þá frestun eða styttingu hvíldartímans, sem gerð hefur verið samkvæmt 4. grein, nema þegar slíkur hvíldartími hefur þegar verið ákveðinn með samningi eða venju.

6. gr.

1. Hvert aðildarríki semur skrá yfir undantekningar þær, sem gerðar hafa verið samkvæmt 3. og 4. grein þessarar samþykktar, og sendir hana Alþjóðavinnuáskrifstofunni. Síðan tilkynnir það henni annað hvert ár breytingar þær, sem á henni hafa orðið.
2. Alþjóðavinnuáskrifstofan skal leggja fyrir allsherjarþing Alþjóðavinnuáskrifstofunnar skýrslu um þetta mál.

7. gr.

Til þess að auðvelda framkvæmd ákvæða samþykktar þessarar skal hverjum vinnuveitanda, forstjóra eða forstöðumanni skylt:

- a) að kunngera sameiginlega hvíldardaga og stundir, þar sem öllu starfsfólkinu er veitt fri í einu lagi. Skal þetta gert með auglýsingum, er settar séu upp á áberandi stað í stofnuninni eða á öðrum hentugum stað, eða á hvern þann hátt annan, sem viðurkenndur er af stjórnarvöldunum;
- b) þar sem öllu starfsfólkinu er ekki veitt fri í einu lagi, að kunngera með lista, er saminn sé eftir ákvæðum, viðurkenndum af lögum landsins eða undir eftirliti hlutaðeigandi yfirvalds, nöfn þeirra verkamanna og annarra launþega, sem þeyra undir sérstakt hvíldarkerfi, og hvert það kerfi sé.

VI. Samþykkt (nr. 84) um félagarétt og sættir í vinnudeilum í ósjálfstæðum löndum.

1. gr.

Samþykkt þessi tekur til ósjálfstæðra landa.

2. gr.

Vinnuveitendum jafnt og vinnuþiggjendum skal með viðeigandi ráðstöfunum tryggður réttur til að stofna félög í hverjum löglegum tilgangi.

3. gr.

Gera skal allar mögulegar ráðstafanir til að tryggja stéttarfélögum þeim, sem eru málsvarar hlutaðeigandi verkamanna, rétt til að gera heildarsamninga (collective agreements) við vinnuveitendur eða samtök þeirra.

4. gr.

Að svo miklu leyti sem unnt er skal gera ráðstafanir til þess, að haft sé samráð og samvinna við fulltrúa frá félögum vinnuveitenda og verkamanna við að koma á fót og framkvæma ráðstafanir til verndar verkamönnum og til framkvæmdar á vinnulöggjöf.

5. gr.

Aðferðir við rannsóknir á deilumálum vinnuveitenda og verkamanna skulu vera eins einfaldar og fljótlegar og unnt er.

6. gr.

1. Vinnuveitendur og verkamenn skulu hvattir til að forðast deilur, og ef þær samt sem áður koma upp, þá að komast að réttlátri lausn þeirra með sáttum.
2. Í þessu skyni skal gera allar mögulegar ráðstafanir til þess að hafa samráð og samvinnu við fulltrúa frá félögum vinnuveitenda og verkamanna við að koma á fót og starfrækja stofnun til sáttumleitana í vinnudeilum.
3. Að teknu tilliti til starfsemi slíkrar stofnunar skulu opinberir embættismenn annast rannsókn á deilum, leitast við að stuðla að sáttum og aðstoða aðila við að komast að réttlátri lausn á deilum.
4. Þar sem því verður við komið, skulu þessir embættismenn vera sérstaklega skipaðir til þessara starfa.

7. gr.

1. Setja skal á fót svo fljótt sem auðið er skipulagðar framkvæmdir til lausnar á deilum milli vinnuveitenda og verkamanna.
2. Þar sem því verður við komið, skulu fulltrúar vinnuveitenda og verkamanna, þar á meðal fulltrúar viðkomandi félaga þeirra, þar sem þau eru til, taka þátt í samvinnu um framkvæmdir þessar á þann hátt og að svo miklu leyti, sem ákveðið kann að vera af hlutaðeigandi yfirvaldi. Ávallt skulu þó þessir fulltrúar vera jafnmargir frá báðum aðilum og jafnrétt háir.

8. og 9. gr.

(Samsvara 30. og 31. gr. samþykktar nr. 81.)

10. og 11. gr.

(Samhljóða 22. og 23. gr. samþykktar nr. 82.)

12.—19. gr.

(Samhljóða 32.—39. gr. samþykktar nr. 81.)

VII. Samþykkt (nr. 85) um vinnueftirlit í ósjálfstæðum landsvæðum.

1. gr.

Halda skal uppi vinnueftirliti í ósjálfstæðum landsvæðum, er uppfylli kröfur 2.—5. greinar þessarar samþykktar.

2. gr.

Starfslið vinnueftirlitsins skal skipað eftirlitsmönnum, sem hlotið hafa við-eigandi þjálfun.

3. gr.

Greiða skal fyrir því, að verkamenn og fulltrúar þeirra geti haft óháð samband við eftirlitsmennina.

4. gr.

1. Eftirlitsmenn, sem tilnefndir hafa verið af hlutaðeigandi yfirvaldi og hafa í höndum embættisbréf, skulu með stuttu millibili rannsaka vinnuskilyrði.
2. Til framkvæmdar skyldustarfa sinna skal eftirlitsmönnum heimilað með lögum:
  - a) að koma óhindraðir á hvern eftirlitsskyldan vinnustað, hvenær sem er að degi eða nóttu og skoða slíkar vinnustöðvar, ef þeir hafa gilda ástæðu til að halda, að þar vinnu fólk, sem njóti lagaverndar;

- b) að koma að degi til í hver þau húsakynni, sem þeir hafa gilda ástæðu til að halda, að séu eftirlitsskyld, og
- c) að framkvæma hverjar þær rannsóknir, athuganir eða eftirgreunslanir, sem þeir telja sér nauðsynlegar til að ganga úr skugga um, að ákvæðum laganna sé til fullnustu hlýtt, sér í lagi skal þeim heimilt:
- i) að spyrja atvinnurekanda eða starfsfólk fyrirtækisins í einrúmi eða í vitna viðurvist um hvaða atriði sem er varðandi framkvæmd lagaákvæðanna, eða leita upplýsinga hjá hverjum öðrum manni, sem þeir kunna að telja nauðsyn til þera,
  - ii) að krefjast þess, að framvísað sé bókum, skráum eða öðrum skjölum, sem skylt er að færa samkvæmt lögum eða reglugerðum varðandi vinnuskilyrði, til athugunar á því, hvort þau séu í samræmi við lagaákvæðin, svo og að taka afrit af slíkum skjölum og gera útdrátt úr þeim.
  - iii) að láta setja upp auglýsingar, sem ráð er fyrir gert í lagaákvæðunum,
  - iv) að taka og hafa á brott með sér sýnishorn af efnum og hráefnum, sem notuð eru eða höfð með höndum, enda sé atvinnurekandanum eða fulltrúa hans tilkynnt um öll þau sýnishorn, sem tekin eru eða flutt á brott í þessu skyni.
3. Þegar eftirlitsmenn koma í eftirlitsferð, skulu þeir gera atvinnurekandanum eða fulltrúa hans aðvart um komu sína, nema þeir áliti, að slík aðvörung geli verið skaðleg fyrir framkvæmd skyldustarfa þeirra.

5. gr.

Með undantekningum, sem gerðar kunna að vera í landslögum eða reglugerðum, skal vinnueftirlitsmönnum:

- a) óheimilt að eiga neinna beinna eða óbeinna hagsmuna að gæta í fyrirtækjum þeim, sem þeim ber að lita eftir;
- b) óheimilt, að viðlögðum hæfilegum refsingum eða öðrum viðurlögum, að ljósta upp neinum leyndarmálum um iðnað, viðskipti eða vinnuáðferðir, sem þeir hafa komizt að í störfum sínum, og gildir þetta jafnt, þótt þeir séu hættir störfum;
- c) skylt að gæta fyllstu þagmælsku um það, frá hverjum kvartanir, sem þeim kunna að berast um ágalla eða brot á lagaákvæðum, eru komnar og eigi gefa atvinnurekanda eða umboðsmanni hans neina bendingu um, að heimsókn þeirra á vinnustað sé gerð að framkominni slíkri kvörtun.

6. og 7. gr.

(Samhljóða 30. og 31. gr. samþykktar nr. 81.)

8. gr.

(Samhljóða 23. gr. samþykktar nr. 82.)

9. gr.

Þegar yfirlýsing um, að ákvæðum samþykktarinnar frá 1947, um vinnueftirlit, skuli beitt á einhverju landsvæði, hefur verið send aðalforstjóra Alþjóðavinnu-málaskrifstofunnar í samræmi við 30. gr. þeirrar samþykktar, eða þegar yfirlýsing um, að skuldbindingar þeirra samþykktar skuli ganga í gildi fyrir eitthvert landsvæði, hefur verið send á sama hátt í samræmi við 31. gr. hennar, þá skal þessi samþykkt hætta að gilda fyrir það landsvæði.

10.—17. gr.

(Samhljóða 32.—39. gr. samþykktar nr. 81.)

VIII. Samþykkt (nr. 86) um hámarks lengd ráðningartíma innfæddra verkamanna.

1. gr.

Að því er tekið til þessarar samþykktar skal:

- a) orðið „verkamaður“ tákna innfæddan verkamanna, þ. e. a. s. verkamann, sem tilheyrir eða samlagast hefur innfæddum þjóðflokki ósjálfstæðs landsvæðis;
- b) orðið „vinnuveitandi“ ná til hvers innlends eða erlends stjórnarvalds, einstaklings eða félags, nema ljóst sé, að til annars sé ætlað;
- c) orðið „reglugerðir“ tákna lög og/eða reglugerðir, sem gilda á viðkomandi landsvæði, og
- d) orðið „samningur“ tákna — nema ljóst sé, að til annars sé ætlað, — vinnusamning um, að verkamaður gangi í þjónustu vinnuveitanda gegn greiðslu í peningum eða einhverju öðru, en nær ekki til námssamninga, sem gerðir eru í samræmi við sérstök ákvæði um iðnaðarnám, sem felast í reglunum.

2. gr.

1. Hlutaðeigandi yfirvald getur undanskilið ákvæðum þessarar samþykktar:
  - a) samninga, sem í felst ráðning verkamanns í vinnu hjá innlendum vinnuveitanda, sem aðeins hefur í þjónustu sinni takmarkaðan fjölda verkamanna, er tiltekinn sé í reglugerðunum eða uppfylli önnur sérstök ákvæði þeirra;
  - b) hvern þann samning, sem ákveður, að laun verkamannsins skuli aðallega eða einungis fólgin í því, að hann fái að sitja eða nýta land, sem vinnuveitandi hans á.
2. Að höfðu samráði við hlutaðeigandi félög vinnuveitenda og verkamanna getur hlutaðeigandi yfirvald undanskilið ákvæðum þessarar samþykktar samninga milli vinnuveitenda og verkamanna, sem læsir eru og skrifandi, enda sé frjálshæði þeirra til að velja sér vinnu nægilega tryggt. Slíkar undantekningar geta tekið til allra verkamanna ákveðins landsvæðis, verkamanna í sérstökum iðngreinum, verkamanna í sérstöku fyrirtæki eða ákveðinna flokka verkamanna.

3. gr.

1. Með reglugerðunum skal ákveðin hámarks lengd þess ráðningartíma, sem ákveðinn er eða gert er ráð fyrir í samningi, hvort sem hann er munnlegur eða skriflegur.
2. Lengsti ráðningartími, sem ákveða má eða gera ráð fyrir í samningi um vinnu, sem ekki hefur í för með sér langa og kostnaðarsama ferð, skal ekki fara fram úr 12 mánuðum, ef fjölskylda verkamannsins fylgir honum ekki, eða tveim árum ella.
3. Lengsti ráðningartími, sem ákveða má eða gera ráð fyrir í samningi um vinnu, sem hefur í för með sér langa og kostnaðarsama ferð, skal ekki fara fram úr tveimur árum, ef fjölskylda verkamannsins fylgir honum ekki, eða þrem árum ella.

4. gr.

1. Þegar samningur, sem gerður er á einu landsvæði, varðar vinnu á landsvæði, sem er undir annarri stjórn, skal ráðningartími, sem ákveðinn er eða gert er ráð fyrir í honum, ekki fara fram úr hámarki því, sem ákveðið er í hvoru þessara landsvæða.
2. Hlutaðeigandi yfirvöld í landsvæðum þeim, sem samningurinn er gerður í og vinnan skal fara fram í, skulu, þegar nauðsynlegt eða æskilegt þykir, semja um þau mál, sem þau varða sameiginlega og rísa í sambandi við fránkvæmd ákvæða þessarar samþykktar.

5. gr.

Samþykkt þessi skal ekki gilda um samninga, sem gerðir hafa verið fyrir gildistöku hennar að því er tekur til landsvæða, sem spurning er um, hvort hún sé framkvæmanleg í.

6. og 7. gr.

(Samhljóða 30. og 31. gr. samþykktar nr. 81.)

8. gr.

(Samhljóða 23. gr. samþykktar nr. 82.)

9.—16. gr.

(Samhljóða 32.—39. gr. samþykktar nr. 81.)

